

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 25. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 19. marts 2021

Tidspunkt: kl. 11.00

Sted: vær. 2-133

Til stede: Henrik Møller (S), næstformand, Jens Joel (S), Henrik Vinther (RV), Anne Valentina Berthelsen (SF), Søren Søndergaard (EL), Jan E. Jørgensen (V), Kim Valentin (V), Ulla Tørnæs (V), Erling Bonnesen (V), Alex Ahrendtsen (DF) og Peter Seier Christensen (NB).

Desuden deltog: Minister for fødevarer, landbrug og fiskeri Rasmus Prehn samt udenrigsminister Jeppe Kofod.

Henrik Møller fungerede som formand under hele mødet.

Punkt 1. Rådsmøde nr. 3788 (landbrug og fiskeri) den 22.-23. marts 2021

EUU alm. del (20) – bilag 377 (kommenteret dagsorden)

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri forelagde alle punkter til orientering.

1. Beredskab i forhold til plantesundhedsforanstaltninger til beskyttelse mod planteskadegørere, der truer landbruget

– *Udveksling af synspunkter*

Rådsmøde 3788 – bilag 1 (samlenotat side 3)

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Punkt 1 og 2 handler om plantesundhed og biologiske bekæmpelsesmidler. Begge emner er højt prioriteret af formandskabet, og der vil være politiske drøftelser af de to emner. Under drøftelsen af plantesundhed vil jeg især lægge vægt på, at forebyggelse er bedre end bekæmpelse. Generelt skal vi holde fokus på at sikre et højt plantesundhedsniveau i EU. Om biologiske bekæmpelsesmidler såsom insekter og mider ønsker formandskabet en første drøftelse.

Derefter vil formandskabet opfordre Kommissionen til at undersøge området nærmere og undersøge et eventuelt behov for fælles regulering. Det synes jeg er en god idé, så vi får et mere oplyst grundlag.

Rasmus Nordqvist: Socialistisk Folkeparti kan fuldt ud støtte undersøgelsen om en harmonisering af reglerne for bekæmpelsesmidler. Den manglende harmonisering står i vejen for gode danske virksomheder, som gerne vil ud på det pågældende marked. Vi har brug for dem, hvis vi skal have udfaset brugen af genmodificerede insekter, så det vil være klogt med harmonisering og fælles regler.

- 2. Udkast til Rådets afgørelse, som anmoder Kommissionen om at forelægge en undersøgelse af Unionens situation og muligheder for import, evaluering, produktion og markedsføring af biologiske bekæmpelsesmidler inden for Unionens område og et forslag, hvis det er relevant i lyset af resultaterne af undersøgelsen**

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3788 – bilag 1 (samlenotat side 5)

Punkt 1 og 2 blev forelagt samlet; se punkt 1.

3. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om henstillinger til medlemsstaterne med henblik på deres strategiske planer under den fælles landbrugspolitik

– *Udveksling af synspunkter*

KOM (2020) 0846

Rådsmøde 3788 – bilag 1 (samlenotat side 8)

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Set med Kommissionens øjne er formålet med henstillingerne at sikre, at den nationale implementering opfylder dels de grundlæggende målsætninger for EU's landbrugspolitik, dels ambitionerne i Kommissionens grønne pagt. Henstillingerne favner således bredt fra ligestilling i landbrugspolitikken over bredbånd til klima.

Medlemslandene forventes at lægge vægt på, at de alene holdes op på juridiske forpligtelser i de strategiske planer og ikke de brede politiske målsætninger i f.eks. den grønne pagt og jord til bord-strategien.

Det er vigtigt for regeringen at understrege, at landbrugspolitikken ikke kan håndtere alt. Henstillingerne dækker flere områder, hvor Danmark har nationale tiltag uden for EU's landbrugspolitik. Det gælder f.eks. nedbringelse af brugen af antibiotika og pesticider. Kort sagt: Det er ikke alt, som løses bedst med støtteordninger.

Rasmus Nordqvist: Der er en række ting, jeg ikke helt forstår i regeringens position, men ministeren kan måske uddybe. Angiveligt skal medlemslandene alene holdes op på de juridiske forpligtelser, men Kommissionen lægger sig da også op af den grønne pagt, som er af politisk karakter – den udgør ikke et juridisk grundlag. Hvordan hænger det sammen?

Desuden vil jeg gerne have bekræftet, at regeringen er villig til at rette ind og udarbejde nye strategiske planer for landbruget, hvis Kommissionen fremhæver, at Danmarks indsats for at få landbruget til at leve op til den grønne pagt ikke måtte være tilstrækkelig. At man i givet fald ikke bare vil reagere ved at sige, at indsatsen foretages andre steder ved regulering, men at man faktisk vil sikre en ændring i politikken. Det handler jo om at nå de fælles mål.

Erling Bonnesen: Jeg er meget enig med Rasmus Nordqvist. Og så vil jeg bare sikre mig, at ministeren er opmærksom på, at EU's landbrugspolitik oprindeligt gik ud på at sikre fødevarerforsyning og lige vilkår for landmændene på tværs af landene. Vi ser stadig tydeligere tendenser til renationalisering. Jeg vil derfor opfordre til at fastholde opmærksomheden om behovet for lige vilkår.

Desuden: Kan forslaget om, at man skal kunne leve op til organiserede, overenskomstmæssige vilkår komme til at skabe ravage for den danske arbejdsmarkedsmodel?

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Først til Rasmus Nordqvist: Udgangspunktet er, at den nye CAP og den nye måde at udbetale landbrugsstøtte på ikke skal dække det hele. F.eks. står pesticidreguleringen og antibiotikareguleringen stadig uden for den fælles landbrugspolitik. Her skal der altså være mulighed for, at landene selv kan bestemme balancen.

Målsætningerne i jord til bord-strategien er ikke juridisk bindende. Hvis de var, ville det kræve en konsekvensanalyse.

Dernæst til Erling Bonnesen: Det er positivt, at Kommissionen vil bevæge sig væk fra detaljerede regler og unødigt bureaukrati i retning mod fleksibilitet og subsidiaritet. Det har længe været efterspurgt fra dansk side. Omvendt skal vi jo sikre en fælles landbrugspolitik, der skaber lige konkurrencevilkår for de europæiske landbrugssektorer. Det er vigtigt med den rette balance mellem fleksibilitet og fælles regler. Her vil en høj øremærkning til det grønne i søjlerne være essentielt for at sikre fælles ambitioner på det grønne område på tværs af landene. Det vil også være med til at sikre lige konkurrencevilkår. Et fælles niveau er et fælles niveau, og ingen vil kunne snyde sig til at gøre mindre. Man kan vælge at gøre noget mere, men det er level playing field. Det er fair konkurrence.

Angående arbejdsmarkedsmodellen er vi i tæt dialog med Beskæftigelsesministeriet for at finde den rigtige balance. Efter regeringens mening gælder det om at sikre de bedst mulige og mest ordnede arbejdsvilkår. Vi vil nødig se en gentagelse af Padborg-sagen, hvor en dansk vognmand beskæftigede en gruppe filippinske medarbejdere under meget kummerlige vilkår. Derfor kunne det at have en eller anden form for regelordning i EU's landbrugspolitik være udmærket. Men vi skal både undgå social dumping og undgå at underminere den gode danske model, hvor det er arbejdsmarkedets parter, der selv finder ud af tingene. Vi arbejder på højtryk for at finde den rigtige balance.

Rasmus Nordqvist: Tak til ministeren for noget, der lignede et svar. Angående de strategiske planer bliver jeg dog nødt til at spørge om det samme igen. Vi hører til stadighed, at Kommissionen er grøn, og at den grønne pagt sætter rammerne hele vejen rundt. Det er jo et bærende element i den nye kurs for den fælles landbrugspolitik, så det gælder vel også de strategiske planer? Men hvordan passer den ambition så med den nu meget skarpe linje om, at det skal være hundrede procent juridisk og ikke politisk baseret? Jeg vil gerne bede om et lidt mere konkret svar fra ministeren.

Jeg vil også gerne igen bede om at få bekræftet, at regeringen vil være villig til at lade Danmark rette ind og ændre de strategiske planer, hvis Kommissionen fremhæver, at indsatsen for at leve op til ambitionerne i den grønne pagt er utilstrækkelig fra dansk side. At det ikke kun drejer sig om noget jura med procedurer og udbetalinger, men at vi er med på den kurs, som landene i fællesskab har sat for Europa.

Anne Valentina Berthelsen: Europa-Parlamentet har foreslået, at de enkelte medlemsstater skal fastsætte regler om, at ansøgere skal overholde sociale og arbejdsmarkeds-mæssige regler for at kunne få udbetalt landbrugsstøtte. At udbetalingerne skal kunne sanktioneres i overensstemmelse med de almindelige regler for sanktionering af manglende overholdelse af diverse krav under konditionalitet. Den idé synes vi i Socialistisk Folkeparti godt om, selvfølgelig under forudsætning af at kravet ikke kommer i karambolage med den danske aftalemodel. Bakker regeringen op om intentionen i Europa-Parlamentets forslag? I modsat fald bedes ministeren redegøre for, hvorfor og hvordan forslaget eventuelt kan være i strid med den danske arbejdsmarkedsmodel.

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Til Rasmus Nordqvist vil jeg sige, at regeringen deler mange af Kommissionens vurderinger. Anbefalingerne er meget brede, og vi lytter til dem

alle, men de er ikke bindende. Pointen er, at Kommissionen skal godkende på baggrund af de juridiske regler. Det vil sikre lige konkurrencevilkår.

Jeg har ikke noget krystalklart svar til Anne Valentina Berthelsen. Vi er sammen med Beskæftigelsesministeriet i gang med at granske, om forslaget vil karambolere med den danske arbejdsmarkedsmodel. Danske Arbejdsgivere er bekymrede for, at man går for langt. Udgangspunktet er, at vi skal undgå social dumping, og vi vil gerne arbejde for bedre betingelser. Men vi kan endnu ikke sige, hvor den rette balance skal findes.

Rasmus Nordqvist: Somme tider må man spørge flere gange for at få et præcist svar, og vi kom da et skridt nærmere denne gang, kære minister. Alligevel bliver jeg nødt til at spørge igen: Hvis nu Kommissionen kommer med en feedback, der fremhæver, at Danmarks indsats på landbrugsområdet ikke er tilstrækkelig og ikke lever op til de fælleseuropæiske ambitioner i den grønne pagt, vil regeringen så lave om på de strategiske planer eller andre steder, hvor det har politisk betydning? Det er lidt vigtigt, for ministeren siger, at godkendelser skal ske på juridisk grundlag, mens man lytter til resten. Men ét er at lytte, noget andet er at følge. Nu er den grønne pagt jo det store fælles politiske projekt. Derfor ærgrer jeg mig over samlenotatets fremhævnings af det juridiske. Det kommer til at lyde, som om man ikke vil tage den grønne pagt så alvorligt, hvad angår de strategiske planer, og det ville være en skam. Så jeg vil gerne bede om en bekræftelse fra ministeren samt et præcist svar.

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Jeg medgiver, at mit svar ikke var skarpt nok. Det er jo kompliceret stof, og man prøver virkelig at spidse blyanten, når der skal svares. Men det endte vist med at være uld, der kom ud af munden – jeg sad selv og var ved at kløjes i det. Nu tror jeg, at jeg har en bedre idé om, hvor Rasmus Nordqvist gerne vil hen. Sagen er jo den, at regeringen er begejstret for den grønne pagt. Men Danmark er som bekendt langt hen ad vejen et foregangsland på det grønne område, og vi vil derfor nødig stå i en situation, hvor vi tager indflydelse væk fra Folketinget og overdrager den til Kommissionen eller EU. Det skal fortsat være Folketinget, der sætter ambitionsniveauet og har lov at sætte det højere, end man gør i EU.

Anne Valentina Berthelsen: Det er vist ikke lykkedes ministeren at få ulden helt ud af munden. Jeg vil godt følge op på Rasmus Nordqvists spørgsmål. Så vidt jeg kan forstå, vil ministeren ikke nødvendigvis garantere, at regeringen retter ind, hvis Kommissionen kommer frem til, at Danmarks indsats er utilstrækkelig. Ministeren siger, at det er Danmark, der fastsætter Danmarks politik. Og det er jeg for så vidt enig med ministeren i. Nu må ministeren selvfølgelig rette mig, hvis jeg har misforstået, men det er jo, hvad der kan ske, når der bliver svaret med lidt uld i munden. Så må folk efter bedste evne fortolke, hvad svaret betyder. Men hvis det er rigtigt forstået – og regeringen i den hypotetiske situation faktisk ikke vil ændre reguleringen af landbrugets CO₂-udledning, hvor vil man så i stedet gøre en indsats for at leve op til den grønne pagt? Det samlede billede er jo, at vi skal have nedbragt CO₂-udslippet globalt. Her spiller landbruget en stor rolle, så skulle Kommissionen mene, at vi på landbrugsområdet ikke lever op til pagten, må det vel betyde, at vi har et generelt problem med at nå vores mål? Og hvis Danmark egentlig i udgangspunktet er mere ambitiøse end det samlede Europa, og Kommissionen måtte mene, at Danmark halter bagefter, vil vi vel stå med et gevaldigt problem? Så hvad vil regeringen gøre for at nedbringe CO₂-udslippet i stedet, hvis landbrugets nedbringelse viser sig ikke at være tilstrækkelig? Vi skal både undgå klimaæn-

dringer og passe på naturen for at standse den biodiversitetskrise, som raser lige nu, og som kun bliver værre.

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Anne Valentina Berthelsen prøver at være lidt polemisk her. Men regeringen er optaget af den grønne dagsorden og den grønne pagt. Jeg har ikke sagt noget om, at vi bare vil lade være med at gøre noget, hvis Kommissionen kommer til den konklusion, at vi ikke gør nok ved landbrugets udledning. Det jeg sagde, var, at der er områder, hvor vi er mere ambitiøse end EU, og der skal regeringen fortsat sammen med Folketinget have lov at være det. Lad os dog lade være med at bruge kræfter på at blive polemiske og sætte lus i skindpelsen.

4. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1307/2013

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0392

Rådsmøde 3788 – bilag 1 (samlenotat side 14)

EUU alm. del (20) – spørgsmål 108 (spm. om hvorvidt regeringen støtter Europa-Parlamentets forslag i forhandlingerne med Rådet)

KOM (2018) 0392 – bilag 10 (kopi af MOF alm. del - bilag 410: Henvendelse om den kommende landbrugspakke)

KOM (2018) 0392 – bilag 9 (kopi af MOF alm. del - svar på spm. vedr. landbrugsstøtte, landbrugsdrift og CAP'en)

EUU alm. del (20) - svar på spm. 56, om de igangværende forhandlinger om en reform af EU's landbrugspolitik, fra ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri

KOM (2018) 0392 - svar på spm. 4, om et notat der redegør for udfaldet af forhandlingerne om en reform af EU's landbrugsstøtte, fra ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling

EUU alm. del (20) – bilag 295 (udvalgsmødereferat side 47, senest behandlet i EEU 9/10-20)

EUU alm. del (19) – bilag 416 (fortroligt udvalgsmødereferat side 599 FO, forhandlingsoplæg forelagt 24/1-20)

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Punkt 4-6 er landbrugsreformen, hvor både Rådet og Europa-Parlamentet fastlagde deres holdning i oktober. Herefter har der været trilogforhandlinger mellem Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen. På rådsmødet vil der blive givet en status over forhandlingerne. Overordnet går det lidt trægt, og der er store knaster, som jeg gerne vil fremhæve.

En af knasterne er de såkaldte eco-schemes. Europa-Parlamentet ønsker en liste over, hvilke tiltag medlemslandene kan indføre som eco-schemes. Det er vi som udgangspunkt kritiske over for. Vi mener, at en sådan liste bryder med hensigten bag selve ideen med eco-schemes. Medlemslandene skal have frihed til at målrette indsatserne, så de stemmer overens med behovene i de enkelte medlemslande.

Af andre større knaster vil jeg fremhæve den horisontale forordning, hvor Europa-Parlamentet foreslår at fastholde det gamle fokus på regeloverholdelse. Det er stik imod hensigten med, at der skal være fokus på, at der kommer resultater ud af indsatserne.

Endvidere forsøger Europa-Parlamentet at opretholde et krav om fysisk kontrol. Det vil være et tilbageskridt. I Danmark anvender vi allerede information fra satellitter og har derfor ikke brug for fysisk kontrol. Derfor støtter vi den nye model med mulighed for anvendelse af ny teknologi.

Desuden er der markedsordningen, et andet vigtigt område, hvor Europa-Parlamentet ønsker mere markedsregulering. Det vil sige mere offentlig oplagring, krisestøtte, udbudsstyring og protektionisme. Det er vi imod, hvorfor vi støtter Rådets generelle indstilling, der ikke lægger op til store ændringer. Derudover er det også indlysende, at vi skal respektere WTO's regler.

Endelig er der et nyt vigtigt forslag fra Europa-Parlamentet om, at overholdelse af regler på social- og arbejdsmarkedsområdet skal være en betingelse for at modtage landbrugsstøtte. Lad mig slå fast: Det er vigtigt, at reguleringen på social- og arbejdsmarkedsområdet overholdes. Europa-Parlamentets idé kan således være relevant. Det skal dog sikres, at den danske arbejdsmarkedsmodel respekteres. Det er bestemt ikke let at blive enige om en løsning. Der foregår f.eks. en meget følsom debat om en passende mindsteløn i EU.

Af danske grønne mærkesager vil jeg fremhæve den såkaldte bruttoarealmodel om at ændre definitionen af støtteberettiget areal, så landbrugerne får mulighed for at have småbiotoper på marken. Det ser fornuftigt ud i både Rådets og Parlamentets holdning, men det gælder om en fastholde en god løsning.

Endelig er der spørgsmålene om, hvor mange procent der skal anvendes på eco-schemes – altså øremærkning til grønne formål i søjle 1 – og hvor meget frihed medlemslandene skal have til at udforme ordningerne, og hvordan samspillet skal være med søjle 2.

Det bliver helt centralt, at alle skal levere på det grønne. Her har formandskabet meddelt, at det vil blive drøftet senere i forhandlingerne. Det er altså ikke på bordet i øjeblikket.

Der er tale om vanskelige og spændende forhandlinger, hvor mange emner stadig udestår. Vi regner med, at sagen er på rådsmøderne de næste par måneder, så vi vender tilbage til sagen – også her i Europaudvalget.

Erling Bonnesen: Når regeringen mener, at medlemslandene skal have frihed til at målrette indsatserne inden for eco-schemes, så de stemmer overens med behovene i de enkelte medlemslande, betyder det forhåbentlig ikke, at enkelte lande får mulighed for at snige sig udenom. Vi leverer jo i Nordeuropa, men det fritager f.eks. ikke Sydeuropa.

Hvordan ligger det med tidsplanen? Forventer man at blive færdige med forhandlingerne inden sommerferien?

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Formandskabet forventer, at der kan opnås en endelig aftale om forordningsforslagene i maj eller juni 2021. Der er ingen garanti, men det er den bedste vurdering; og regeringen og jeg vil knokle solen sort og en vis del ud af bukserne for, at det kan nås inden sommerferien.

Anne Valentina Berthelsen: Kan ministeren for en god ordens skyld bekræfte, at ændringsforslaget fra Europa-Parlamentets landbrugsudvalg om, at plantebaserede produkter ikke må bære betegnelser som pølse, bøf og burger osv. ikke er omfattet af Europa-Parlamentets endelige ændringsforslag – og at det dermed heller ikke en del af forhandlingerne længere? Og hvad mener

regeringen egentlig om det? I Socialistisk Folkeparti synes vi, at det er noget pjat, at man ikke må kalde en plantebøf for en bøf. Vi er nysgerrige efter, at høre lidt mere om debatten herom i EU.

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Plantebøffer og den slags går jo sin sejrsgang derude, og folk er gode til at følge kostrådene. Hele 47 pct. af danskerne er ifølge en ny undersøgelse villige til at spise mere plantebaseret af hensyn til klimaet, miljøet og sundheden. Og det er rigtigt, at Europa-Parlamentets landbrugsudvalg har diskuteret sagen og var imod, at plantebaserede produkter skal kunne gives traditionelle kødbetegnelser. Man ville undgå, at folk tror, at der alligevel er tale om en slags kød. Men det kom faktisk ikke med i Europa-Parlamentets endelige indstilling og dermed ikke i ændringsforslaget. Min og regeringens holdning er, at vi ikke skal have mere regulering på området.

Søren Søndergaard: Ministeren har ret i, at forslaget ikke kom med i Europa-Parlamentets indstilling. Men kan ministeren ikke bekræfte, at der er lande, der har samme holdning, og at det faktisk ikke er udelukket, at regeringen kan komme til at stemme for et sådant forslag med Europaudvalgets mandat i ryggen. Da mandatet blev givet, var vi nogle, som mente, at der skulle lægges afgørende vægt på, at forslaget ikke skulle komme igennem, men det ville regeringen ikke være med til, og der var desværre ikke et flertal for vores holdning. Så det er altså stadig sådan, at vi kan risikere at få den vanvittige lovgivning igennem, endda med dansk støtte.

Anne Valentina Berthelsen: Jeg vil godt tilslutte mig Søren Søndergaards bemærkninger.

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Som jeg forstår det, vil ingen lande rejse spørgsmålet på mødet, og regeringen ser ikke noget behov for mere regulering. Så det er udgangspunktet.

5. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1306/2013

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0393

Rådsmøde 3788 – bilag 1 (samlenotat side 14)

EUU alm. del (20) – spørgsmål 108 (spm. om hvorvidt regeringen støtter Europa-Parlamentets forslag i forhandlingerne med Rådet)

KOM (2018) 0392 – bilag 10 (kopi af MOF alm. del – bilag 410: Henvendelse om den kommende landbrugspakke)

KOM (2018) 0392 – bilag 9 (kopi af MOF alm. del – svar på spm. vedr. landbrugsstøtte, landbrugsdrift og CAP'en)

EUU alm. del (20) - svar på spm. 56, om de igangværende forhandlinger om en reform af EU's landbrugspolitik, fra ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri

KOM (2018) 0392 - svar på spm. 4, om et notat der redegør for udfaldet af forhandlingerne om en reform af EU's landbrugsstøtte, fra ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling

EUU alm. del (20) – bilag 295 (udvalgsmødereferat side 47, senest behandlet i EUU 9/10-20)

EUU alm. del (19) – bilag 416 (fortroligt udvalgsmødereferat side 599 FO, forhandlingsoplæg forelagt 24/1-20)

Punkt 4-6 blev forelagt samlet; se punkt 4.

6. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter, om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer, om definition, beskrivelse, præsentation, mærkning og beskyttelse af geografiske betegnelser for aromatiserede vin-produkter, om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet i Unionens fjernområder og om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet til fordel for de mindre øer i Det Ægæiske Hav

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0394

Rådsmøde 3788 – bilag 1 (sammenotat side 14)

EUU alm. del (20) – spørgsmål 108 (spm. om hvorvidt regeringen støtter Europa-Parlamentets forslag i forhandlingerne med Rådet)

KOM (2018) 0392 – bilag 10 (kopi af MOF alm. del – bilag 410: Henvendelse om den kommende landbrugspakke)

KOM (2018) 0392 – bilag 9 (kopi af MOF alm. del – svar på spm. vedr. landbrugsstøtte, landbrugsdrift og CAP'en)

EUU alm. del (20) – svar på spm. 56, om de igangværende forhandlinger om en reform af EU's landbrugspolitik, fra ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri

KOM (2018) 0392 – svar på spm. 4, om et notat der redegør for udfaldet af forhandlingerne om en reform af EU's landbrugsstøtte, fra ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling

EUU alm. del (20) – bilag 295 (udvalgsmødereferat side 47, senest behandlet i EUU 9/10-20)

EUU alm. del (19) – bilag 416 (fortroligt udvalgsmødereferat side 599 FO, forhandlingsoplæg forelagt 24/1-20)

Punkt 4-6 blev forelagt samlet; se punkt 4.

7. Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2021 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande gældende for EU-farvand for EU fiskerifartøjer i visse andre farvande

– *Udveksling af synspunkter*

KOM (2020) 0668 og KOM (2021) 0031

Rådsmøde 3788 – bilag 1 (samlenotat side 76)

EUU alm. del (20) – bilag 144 (henvendelse af 5/12-20 fra Mogens Schou om mandat til fiskeriforhandlingerne 15-16/12-20)

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Punkt 7 er endnu en drøftelse og eventuelt politisk enighed om de endelige fiskerimuligheder for 2021. Der blev vedtaget midlertidige kvoter for de fælles bestande i første kvartal december 2020, hvilket jeg også har redegjort for tidligere her i udvalget.

Vi har fra dansk side arbejdet på højtryk for at få de endelige fiskerimuligheder for 2021 på plads. Heldigvis blev der i tirsdags indgået bilaterale aftaler mellem EU og Norge. Det var meget glædeligt og en lettelse. Langt om længe kan de danske fiskere få adgang til norsk farvand; det var også på tide. Ligeledes i tirsdags blev der underskrevet en aftale mellem EU, Storbritannien og Norge om de fælles bestande.

Nu mangler vi bare en bilateral aftale mellem EU og Storbritannien. Konsultationerne mellem EU og Storbritannien er komplekse og langtrukne. Der er flere udestående elementer, før en aftale kan falde på plads. Jeg håber, at der nu er momentum for, at vi kommer videre i næste uge. Kommissionen er dog klar til at forlænge de midlertidige fiskerimuligheder, hvis der ikke snart indgås en aftale med Storbritannien.

Erling Bonnesen: Det er glædeligt, at der er blevet indgået en aftale med Norge. Storbritannien synes jo stadig at spille meget med musklerne, så det er næsten bare at give opbakning til ministeren til at kæmpe for den danske sag. Jeg er sådan set sikker på, at ministeren vil gøre det så godt som muligt og kæmpe for de danske fiskere og danske arbejdspladser. Jeg tror, at Kim Valentin vil sige noget mere detaljeret på Venstres vegne.

Kim Valentin: Mange af de spørgsmål, jeg havde forberedt, er sådan set blevet afklaret, derved at de bilaterale og trilaterale aftaler er blevet indgået. Det er fint, og jeg er enig med ministeren i, at det er det vigtigste, der udestår – en aftale mellem EU og Storbritannien.

Jeg har dog stadig nogle spørgsmål. Kan ministeren bekræfte, at tal fra ICES (Det Internationale Havundersøgelsesråd) i øjeblikket er behæftet med stor usikkerhed og skal tages med forbehold, fordi de ikke har kunnet udføre deres arbejde supereffektivt det seneste års tid? Det vil i givet fald være godt at huske på, når man skal fastlægge MSY. Noget af det dyreste for fiskerne er, at vi hele tiden ændrer reglerne.

Mit andet spørgsmål tager udgangspunkt i de kvartalsvise forlængelser af 2020-tallene, der skyldes, at vi først kom på plads med Brexit så sent. Hvis jeg forstod ministeren rigtigt, er man indstillet på at forlænge med et kvartal mere. Kan ministeren bekræfte det?

Endelig vil jeg spørge til ministerens holdning til, hvordan vi skaffer andre fisk til torskefiskerne end torsk. Hvordan hjælper vi vores fiskere Østersøregionen inkl. Kattegat? Jeg forventer ikke en fiks og færdig løsning, men vil ministeren bringe den problematik op ved forhandlingsbordet, at torskefiskerne har brug for at fange andre fisk for at kunne overleve, hvis de ikke må fange torsk?

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Det er rigtigt, at ICES' vurderinger er behæftet med usikkerhed for tiden. Jeg kan godt forstå dem, der er kede af kvoter på det grundlag, men det er alligevel de bedste vurderinger vi har. Men det vil være endnu mere ærgerligt, hvis vi ikke har fisk i fremtiden på grund af overfiskeri. Vi er nødt til at tage alvorligt, at vi har sat et system i værk med biologisk rådgivning som grundlag. Heldigvis er problemerne med adgang til norsk farvand løst nu.

Med Brexit er Storbritannien begyndt at tænke mere egennyttigt og lægger vægt på, at de selv vil bestemme. Vi har protesteret, for den biologiske rådgivning giver mulighed for at fortsætte med at fiske tobis og sperling. Det vil vi derfor fastholde, og de øvrige EU-lande er indstillede på at bakke den danske linje op. Hvis vi ikke får lavet en aftale med Storbritannien inden den 1. april, er Kommissionen efter sigende villig til at forlænge kvoterne til sommer under hensyntagen til sæsonfiskeri.

Østersø-handlingsplanen er et andet vigtigt spørgsmål, som vi har taget op i Miljø- og Fødevarerudvalget. Den kommer i løbet af foråret. Vi skal undersøge, hvordan vi bedst løser problemet med vores torskesituation. Vi er meget bekymrede over den, og vi ved, at der kommer små torsk med i nettet, når man f.eks. fisker efter hummer. Dermed bliver torskene fanget for tidligt og får ikke lov at vokse sig store og stærke, så de f.eks. kan blive til nytårstorsk. Vi er i gang med at undersøge, hvordan vi bedst kan løse problemet.

Kim Valentin: Ingen er uenige med ministeren i, at der skal være fisk i vores have. Ingen fiskere mener, at vi ikke skal have fisk i fremtiden. Her kan man regne med fiskerne. Når jeg siger, at ICES ikke har lavet ordentlige tal, er det fordi, at vi ser nogle MSY'er, der springer op og ned i løbet af en periode. Og hvis det er sådan, at der er meget stor usikkerhed omkring MSY'erne for de enkelte fiskearters vedkommende, kunne man jo vælge at sige, at ICES' tal fra det sidste år ikke er valide. Det ville jeg gerne have, at ministeren tog med til forhandlingsbordet.

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Der er ikke nogen tvivl om, at ICES' vurderinger er de bedste, vi har. Og hvis ikke vi følger dem, får vi altså store problemer. Vi er nødt til at passe på vores fiskebestande. Derfor holder vi kvoterne inden for, hvad den biologiske rådgivning vurderer. Vi siger imidlertid fra, når briterne begynder at blande politik og nationale hensyn ind i kvoterne. Der er rigelig mulighed for at fiske efter tobis og sperling inden for de eksisterende biologiske rammer, men desværre mindre end der har været tidligere, fordi det vurderes, at man risikerer at sætte bestanden over styr. Det er vi nødt til at tage hensyn til. Der er enighed om at passe på vores bestande og vores havmiljø. Husk på, at Danmarks Fiskeriforening forleden gik sammen med Danmarks Naturfredningsforening om at lægge op til bedre havmiljø. Der er en kæmpe interesse for dette, og der vil det være et helt forkert signal, hvis vi begyndte at gå væk fra ICES' vurderinger.

8. Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2021/92 for så vidt angår fiskerimuligheder for 2021 efter Tobis i EU- og ikke EU-farvande

– *Politisk enighed*

KOM (2021) 0111

Rådsmøde 3788 – bilag 1 (samlenotat side 94)

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Rådgivningen for tobis blev offentliggjort den 25. februar 2021. Det ser desværre ikke godt ud i år. På baggrund af rådgivningen skal fiskerimulighederne fastsættes hurtigst muligt, så fiskeriet kan starte den 1. april.

Der er tale om svære drøftelser i år. Det hænger sammen med den yderligere kompleksitet, der er kommet, derved at tobis er blevet en delt bestand mellem EU og Storbritannien. Storbritannien mener, at fiskerimulighederne for 2021 for tobis – og i øvrigt også for sperling – skal fastsættes til nul. Briterne mener endvidere ikke, at der skal være industrifiskeri i britiske farvande. Dette er ikke i overensstemmelse med den biologiske rådgivning og går desuden imod Handels- og Samarbejdsaftalen, der giver EU fuld adgang.

Tobis og sperling er vigtige industriarter for Danmark. Vi mener, at fiskerimulighederne bør fastsættes i overensstemmelse med den biologiske rådgivning. Jeg lægger vægt på, at fiskeriet efter tobis i britiske farvande kan opretholdes. Det betyder også, at uundgåelige bifangster fortsat skal kunne indgå i fiskeriet. Vi er i tæt kontakt med Kommissionen og formandskabet for at sikre, at vi når at fastsætte fiskerimulighederne, så fiskeriet kan begynde den 1. april.

Selv om det ikke har direkte relevans for kvoteforslaget om tobis, vil jeg også nævne, at Storbritannien har et forslag i høring om lukning af et område på Doggerbanke for bundslæbende redskaber. Det er et område, hvor danske fiskere særligt fisker tobis. Det er et andet meget indgribende forslag, hvor Storbritannien markerer sig som selvstændig kyststat. Forslaget rejser en række principielle spørgsmål til EU's og Storbritanniens relation under Handels- og Samarbejdsaftalen, hvad angår områdebeskyttelse og fiskerimuligheder. Der er en tæt koordination i EU om dette.

Udvalget havde ingen kommentarer til dette punkt.

9. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

10. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 2. Rådsmøde nr. 3787 (udenrigsanliggender) den 22. marts 2021

EUU alm. del (20) – bilag 377 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren forelagde alle punkter til orientering.

1. EU's Sydlige Naboland

– *Politisk drøftelse*

JOIN (2021) 0002

Rådsmøde 3787 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (19) – bilag 778 (udvalgsmødereferat side 915, senest behandlet i EUU 15/5-20)

Udenrigsministeren: På rådsmødet er der lagt op til en strategisk drøftelse af EU's Sydlige Naboland. Med deres geografiske placering på Europas dørtrin har de sydlige nabolande stor betydning for EU's og Danmarks sikkerhed og stabilitet. Derfor er det ikke bare i de sydlige nabolandes interesse, men også i vores egen, at EU bidrager til sikkerhed, stabilitet og økonomisk udvikling i regionen.

Covid-19 har haft alvorlige konsekvenser for de sydlige nabolandslande, som består af ti lande i Nordafrika og Mellemøsten. De sociale, økonomiske, klimarelaterede og sikkerhedsmæssige udfordringer, der eksisterede i forvejen, er kun blevet forværret af pandemien. Bl.a. den manglende turisme og udeblevne remisser fra diasporaer rammer landenes økonomier hårdt.

Den strategiske drøftelse i udenrigsrådet skal bidrage til at fokusere EU's samarbejde med det sydlige naboland. Drøftelsen vil være startskuddet til udarbejdelsen af nye partnerskabsaftaler med landene – og vil give politisk input til udmøntningen af EU's eksterne instrumenter, herunder udviklingsmidlerne.

Jeg vil på mødet betone vigtigheden af, at samarbejdet med de sydlige nabolande bliver tæt og bredspektret og ikke mindst baseret på en "noget for noget"-tilgang. Det skal være sådan, at EU's engagement og niveau for støtte svarer til partnerlandenes vilje og evne til at samarbejde – og til at opnå resultater – bl.a. på migrationsområdet.

Fra dansk side vil vi især prioritere migration og klima i samarbejdet med de sydlige nabolande. De sydlige nabolande er som både oprindelses-, transit- og destinationslande for migration vigtige partnere i regeringens ambition om at reducere antallet af irregulære migranter, der kommer til Danmark og Europa. Fra en dansk synsvinkel bør samarbejdet om migration udgøre en central del af EU's engagement i det sydlige naboland, så udfordringen med irregulær migration i højere grad håndteres uden for EU.

Vi vil fra dansk side ligeledes arbejde for, at EU fremmer en grøn og retfærdig omstilling samt ambitiøse klimamål. Der skal skabes en kobling mellem grøn omstilling, tilpasning og jobskabelse i overensstemmelse med Parisaftalen og udviklingsmålene. De omfattende økonomiske konsekvenser af covid-19 har kun skabt endnu mere behov herfor. Et fokus på opkvalificering og grønne

faglærte jobs i de sydlige nabolande kan skabe fremtidsmuligheder og fastholde unge, der ellers kan ende som irregulære migranter i Europa.

Herudover er respekt for menneskerettigheder, retsstatsprincipperne og god regeringsførelse blandt grundstenene. Sikkerhed, unge og handel er også vigtige komponenter. I samarbejdet med de sydlige nabolande vil vi støtte opkvalificering og jobskabelse for unge og styrke samarbejdet om regionale udfordringer og kriser. Herudover skal EU fremme en åben, fair og bæredygtig handelspolitik i regionen.

Der er således en række gode grunde til at tage en strategisk drøftelse af EU's engagement i det sydlige naboskab netop nu. Denne drøftelse vil vi gå aktivt ind i med de danske prioriteter på særligt migrations- og klimaområderne. Endelig kan jeg tilføje, at rådskonklusionerne nu først ventes vedtaget på det næstkommende rådsmøde til april.

Anne Valentina Berthelsen: Jeg bemærker, at der er nogle overvejelser om en vaccinefordelingsmekanisme af de her 2,3 mia. vaccinedoser. Det synes vi i Socialistisk Folkeparti lyder ganske fornuftigt, men kunne ministeren sætte nogle ord på, hvordan den kan komme til at se ud? Og hvordan stiller regeringen sig med hensyn til den?

Søren Søndergaard: Samarbejdet med Syrien har været suspenderet fra EU's side siden 2013 eller deromkring, og det står vist nok også i notatet, men er det til diskussion på mødet, eller er der enighed om, at samarbejdet med Syriens præsident, Bashar al-Assad, ikke kommer på tale?

Udenrigsministeren: Til Anne Valentina Berthelsen: Med de sydlige naboer og vaccinediplomati er det jo sådan, at adgangen til vacciner også handler om geopolitik. Rusland og Kina bruger donationer og salg af vacciner som instrument til at opnå indflydelse i EU's nærområder på EU's bekostning. Det er tydeligt. Det er derfor i en dansk optik ret vigtigt, at EU engagerer sig mere på det område med styrket kommunikation og en operationalisering af EU's vaccinefordelingsmekanisme, således at vi kan dele vacciner med lande i vores nærområder, så snart det er muligt. Det gælder sådan set også landene i det sydlige naboskab.

Så til Søren Søndergaard: Som jeg har sagt meget klart her i tiåret for borgerkrigen, er der ingen af vores allierede, som ønsker at normalisere forholdet til Assad og hans regime. Tværtimod skal vi lægge et maksimalt pres for at få en politisk løsning. Konflikten har ingen militær løsning, i og med at Rusland, Iran og Tyrkiet er involveret. Kun en politisk løsning kan komme befolkningen og freden til gavn, og i den forbindelse støtter vi varmt den FN-initierede proces. For at kunne lægge pres på regimet er det samtidig vigtigt ikke at foretage sig noget, som på nogen måde kan ses som anerkendelse af Assad. Genopbygningen af et sønderbombet Syrien bliver en kæmpe opgave, hvor Europa, resten af Vesten og udviklingsbankerne kommer til at løfte et kæmpe ansvar, men først når regimet er væk, og Syrien får en ny forfatning og et demokratisk valg. Bare for at slå det fast.

2. Tyrkiet

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3787 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Udenrigsministeren: Dernæst ventes en drøftelse af EU's forhold til Tyrkiet. Det sker som forberedelse af drøftelsen på mødet mellem EU's stats- og regeringschefer den 25.-26. marts 2021.

Forud for EU-topmødet vil EU's udenrigsrepræsentant Josep Borrell fremlægge en rapport om forholdet til Tyrkiet. Det ser ikke ud til, at rapporten er klar inden mødet i Udenrigsrådet. Men det ligger fast, at rapporten vil indeholde fire hovedpunkter. Det er situationen i det østlige Middelhav, Cypern-spørgsmålet, Tyrkiets udenrigspolitik og rolle i regionen, samt den indenrigspolitiske situation, herunder særligt menneskerettigheder.

Det er også disse spørgsmål, jeg skal drøfte med mine kolleger på rådsmødet. Uanset om rapporten ligger klar eller ej, vil drøftelsen ske på baggrund af en orientering fra Borrell, som har holdt en række møder med både den tyrkiske ledelse og en række af de EU-lande, der er mest berørt af Tyrkiets ageren i regionen.

På det seneste har der lydt mere forsonende toner fra Ankara om udviklingen i det østlige Middelhav. Det er selvfølgelig positivt. Men vi har endnu til gode at se, om det er spil for galleriet. Eller om Erdoğan denne gang har en reel vilje til at bidrage til at løse de problemer, som han og den tyrkiske regering jo i høj grad selv har skabt. Det får vi forhåbentlig et bedre indtryk af med rådsdrøftelserne og fremlæggelsen af Borrells rapport.

Regeringens linje er klar: Tyrkiet skal respektere sine folkeretlige forpligtelser og afstå fra krænkelser af Cyperns og Grækenlands nationale suverænitet. Vi støtter fuldt op om tidligere vedtagne konklusioner om Tyrkiet. Og vi er klar til at arbejde for en skærpet EU-kurs og bakke op om yderligere sanktioner, hvis situationen tilsiger det.

Trods den øgede tyrkiske villighed til dialog med EU – hvis Erdoğan's seneste udmeldinger altså står til troende – kan det ikke skjules, at der fortsat er betydelige udfordringer med Tyrkiet. Her tænker jeg ikke mindst på landets manglende respekt for menneskerettighederne. Det er uacceptabelt, at de tyrkiske myndigheder fortsætter med at fængsle journalister, menneskerettighedsforkæmpere og kurdiske folkevalgte politikere. Sidste år blev et større antal demonstranter fra landets universiteter tilbageholdt, blot fordi de deltog i fredelige demonstrationer. Og senest kravet fra den tyrkiske statsanklager om opløsning af det prokurdiske HDP (Det Demokratiske Folkeparti). Disse repressive tiltag er stærkt bekymrende. De hører ikke hjemme i et land, der påstår at være en retsstat. Vi har rejst det bilateralt og udtrykt stærk bekymring over disse angreb på oppositionen. Jeg vil på rådsmødet opfordre til, at et samlet EU tager kraftigt afstand fra disse tiltag, og at der fremover holdes et skarpt øje med forholdene. Den indenrigspolitiske udvikling i Tyrkiet er en afgørende forudsætning for forbedring af forholdet mellem Tyrkiet og EU.

Også på det udenrigspolitiske område har Tyrkiet i 2020 optrappet sine provokationer. Ud over fortsat involvering i konflikter i Syrien og Libyen har Tyrkiet deltaget aktivt i konflikten i Nagorno-

Karabakh. Derudover har Tyrkiet i stigende grad samarbejdet med Rusland og bl.a. indkøbt et russisk luftværnsmissilsystem.

Det ændrer ikke ved, at der fortsat er behov for dialog med Tyrkiet og samarbejde på områder i Danmarks og EU's interesse. Det gælder ikke mindst på to områder: samhandel og håndtering af irregulær migration. Det er desuden væsentligt at huske på, at Tyrkiet er en vigtig sikkerhedspolitisk allieret i NATO og en nøglepartner for EU. Det er ikke i Danmarks og EU's langsigtede, strategiske interesse at isolere Tyrkiet. Men hvis ikke landet skifter kurs og udviser reel vilje til at bidrage konstruktivt til løsninger, er jeg indstillet på aktivt at arbejde for en skærpet EU-kurs, herunder som nævnt at støtte eventuelle EU-sanktioner over for Tyrkiet.

Anne Valentina Berthelsen: Det var en rigtig fin redegørelse. Jeg er utrolig glad for at høre om regeringens position angående HDP og den seneste eskalering, som Socialistisk Folkeparti også finder meget bekymrende. Vi mener, at man bør være villig til at opfordre til sanktioner om nødvendigt. Ser ministeren det som en mulighed, at der kommer sanktioner på bordet på baggrund af denne sag? Og kan ministeren sætte lidt flere ord på, hvordan de øvrige lande i EU ser på de seneste hændelser, og hvad landenes overvejelser er herom?

Alex Ahrendtsen: Der er jo en ganske god grund til, at præsident Erdoğan og hans kumpaner er blevet lidt mildere stemt. Det skyldes jo den omstændighed, at Frankrig – ikke EU, men Frankrig – sendte nogle krigsskibe derned og truede Tyrkiet ganske godt og grundigt. Frankrig bad Tyrkiet behandle Grækenland og Cypern ordentligt, for ellers ville der ske ting og sager. Det er vel det eneste sprog, den mand forstår. Og jeg har meget svært ved at fatte, at EU-landene, herunder Danmark, bliver ved med at behandle Tyrkiet så forsigtigt, pænt og dialogorienteret, når man tænker på, hvordan medlemslande som Polen og Ungarn bliver behandlet. Tyrkiet er jo i en helt anden kategori. Et gennemkorrumperet, militariseret samfund med en halv million mand under våben, som har stormagtsambitioner, og som blander sig i andre landes konflikter. Ministeren har selv nævnt nogle af dem, Armenien, Syrien og ikke nok med det, finansierer Tyrkiet også moskéer og skoler rundt omkring i Europa. Vi har en del i Danmark finansieret af de tyrkiske stats- og religionsministerier. De udspionerer borgere i andre lande. Erdoğan tager på rejse til Tyskland, Frankrig og Holland, hvor han opildner de borgere med tyrkisk baggrund til at være imod deres regeringer og de lande, de bor i. Sådan kunne jeg jo blive ved.

Det eneste rigtige at gøre vil være, hvis EU-landene og dermed Danmark tager sig sammen til at få standset optagelsesforhandlingerne med Tyrkiet én gang for alle. Det er jo ikke det samme som at isolere Tyrkiet. Man kan fortsat have forbindelser til landet og handle med det, ligesom Tyrkiet stadig vil være medlem af NATO – desværre – selv om det bedste ville være at sparke dem ud af også den organisation. Men hvis man siger til Tyrkiet: Ved I hvad, vi ønsker ikke at optage jer i EU, og det skyldes ganske enkelt de sidste to-tre-fire årtiers problematiske forhold med jer. Mit spørgsmål går på, hvornår Danmark vil anlægge en anden holdning i EU og aktivt støtte lande som Frankrig, som er ekstremt skeptiske over for et tyrkisk medlemskab.

Søren Søndergaard: Grunden til, at Tyrkiet er blevet hovedpunktet er, at det er blevet udskudt flere gange. Det skulle have været drøftet i december, og så skulle det – troede jeg i hvert fald – i stedet have været oppe på det ekstraordinære rådsmøde, hvilket det så ikke kom alligevel. Det

blev så skudt til det rådsmøde, der kommer nu. Det er med andre ord nu, der skal slås søm i og konkluderes noget.

Jeg vil indlede med at sige, at jeg er fuldstændig enig med udenrigsministeren i, at det hverken er i Danmarks eller Europas langsigtede interesse ikke at have et godt forhold til Tyrkiet. Selvfølgelig skal vi have et godt forhold til Tyrkiet. Det er jo derfor, at det er så vigtigt, at det ikke er en diktator, som leder landet, da det hverken ville skabe stabilitet eller give mulighed for et godt forhold. Og hvor man på et tidspunkt kun har kunnet gisne om, at Erdoğan trods alt ikke havde opbakning fra et flertal af befolkningen, så er det jo faktisk tilfældet i dag. Der er intet, der tyder på, at Erdoğan støttes af et flertal i befolkningen. Og tiltaget med at forbyde HDP, hvormed man gør 15 pct. af stemmerne ugyldige, handler netop om, hvordan man kan bevare flertallet, selv om man kun har opbakning fra et mindretal. Derfor kan jeg simpelthen ikke forstå, hvordan man nogensinde kan kritisere valgsystemet i Rusland eller i Hviderusland uden også meget klart at kritisere valgsystemet i Tyrkiet og Erdoğan's manøvrer. Der er ingen forskel. Det er præcis det samme. Og det er underligt, hvis man opstiller en særlig standard for Rusland og Hviderusland og en anden standard for Tyrkiet. Det er i hvert fald ikke noget, der gør, at vi vinder opbakning hos det flertal af den tyrkiske befolkning, som er utilfredse med Erdoğan.

Nu nævnte ministeren, at Tyrkiet på det seneste har ført en lidt mere åben dialog. Ja, det er jo rigtigt, at Erdoğan ikke længere mener, at Frankrigs præsident Emmanuel Macron skal spærres inde på en sindssygeanstalt. Der er Erdoğan vistnok gået væk fra det, han mente for nogle uger siden. Og det kan man selvfølgelig godt karakterisere som et stort fremskridt; til gengæld er det jo kun nogle dage siden, at han beskyldte Grækenland for at huse terrorister. I den forbindelse vil jeg bare gerne høre: Er udenrigsministeren vidende om, at Grækenland huser terrorister, eller vil udenrigsministeren tage fuldstændig klar afstand fra Erdoğan's påstand? Sindssygehospitalet mig her og terrorister mig der. Det kører bare derudad – og det er ikke mere end nogle få dage siden. Det tyder jo ikke på, at han mener det særligt alvorligt med sine offentlige frierier til EU. Det er nok mere af hensyn til hjemmefronten og hans meget vanskelige økonomiske situation, at han har behov for ikke at få indført sanktioner.

Den indenrigspolitiske situation i Tyrkiet er i øvrigt forværret. Ud over de ting som ministeren nævnte fra fortiden, er det jo rigtigt, at der er kommet et forbud mod HDP. Vi har desuden været vidne til ophævelsen af flere folkevalgtes immunitet. Vi ser adskillige borgmestere, som bliver afsat og erstattet med administrative ledelser. For nogles vedkommende er borgmestrene valgt med 70 pct. af lokalområdets opbakning. Så det er jo kun blevet værre, også på det indenrigspolitiske plan.

Hvad er ministerens kommentarer til, at Erdoğan har overført islamistiske styrker fra Syrien til at kæmpe i Nagorno-Karabakh? Spørgsmålet er, hvad vi gør. Jeg har forstået, at den svenske regering heldigvis vil kræve sanktioner mod Tyrkiet på rådsmødet, ovenikøbet på grund af krænkelser af menneskerettigheder og ikke bare et eller andet oliefelt. Jeg vil bare høre, om vi kan være hundrede procent sikre på, at ministeren vil støtte ethvert forslag om sanktioner mod Tyrkiet, og at man selvfølgelig står fuldstændig sammen med Sverige i denne sag.

Udenrigsministeren: Først om HDP: Vi er enige om, at det er stærkt bekymrende, og at en ulovliggørelse af HDP vil være endnu et alvorligt angreb på demokratiet i Tyrkiet. Derfor har vi rejst sagen og vores bekymring over for såvel ambassadøren i København og via vores danske am-

bassadør i Ankara. Som jeg nævnte før, vil vi desuden rejse sagen på mødet med EU's kolleger på mandag. Jeg mener jo, at EU skal stå vagt om demokratiet og de grundlæggende menneskerettigheder samt stille krav om, at Tyrkiet respekterer disse, ligesom Tyrkiet skal respektere sine internationale forpligtelser som medlem af Europarådet og andre organisationer. Der skal man leve op til nogle helt fundamentale retsstatsprincipper og demokratiske værdier. Der er planlagt bilaterale konsultationer med Tyrkiet på viceudenrigsministerniveau i næste uge, og her vil regeringen selv sagt tage sagen op.

Det eksisterende sanktionsregime mod Tyrkiet blev vedtaget i 2019 på baggrund af landets ulovlige boreaktiviteter i det østlige Middelhav. Regeringen har tidligere meldt ud, at Danmark er parat til at støtte yderligere EU-sanktioner eller en udvidelse af sanktionslisten med flere tyrkiske personer og virksomheder. Det har man så imidlertid ikke kunnet opnå enighed om. Men EU, EU's udenrigstjeneste og Kommissionen har taget kraftig afstand fra forbuddet mod HDP. Det er mit klare indtryk, at de andre medlemslande deler vores bekymringer. Regeringen er rede til at drøfte nye sanktioner mod Tyrkiet på baggrund af menneskerettighedssituationen. Men vi har endnu ikke noget klart billede; forslag om sanktioner er endnu ikke blevet fremlagt i den forstand. Den oplysning om Sverige, Søren Søndergaard kommer med, har jeg ikke kendskab til, men vi vil selvfølgelig efterfølgende undersøge de ting, som fremhæves i den forbindelse.

Alex Ahrendtsen spørger til Tyrkiets perspektiv for EU-medlemskab. Her er regeringens holdning uændret. Optagelsesforhandlingerne har i flere år været sat i bero, og det giver ikke mening at fortsætte forhandlinger med det Tyrkiet, vi ser i dag. Det er den meget korte historie. Regeringen ser gerne, at EU's udvidelsesforhandlinger med Tyrkiet ophører. Det er ikke realistisk, at Tyrkiet bliver medlem af EU i en situation, hvor Tyrkiet bevæger sig endnu længere væk fra Europa og europæiske værdier. Hidtil har et flertal af EU's medlemslande imidlertid ikke ønsket en formel afbrydelse, selv om forhandlingerne reelt er gået i stå. Samtidig er jeg enig med Søren Søndergaard, der nævner, at vi har stor interesse i at samarbejde med Tyrkiet, som jo er en vigtig sydlig nabo og helt afgørende for vores egen sikkerhed og tryghed i Europa og i Mellemøsten. Derfor er det vigtigt, at man tilrettelægger en klog politik, hvor man i videst mulige omfang holder Tyrkiet fast på forpligtelser om menneskerettigheder og demokrati. Landet er medlem af Europarådet, og det er vistnok mere eller mindre hver femte sag ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, der involverer Tyrkiet, så det er virkelig alvorligt. Vi skal bruge de redskaber, vi har, for vi har en interesse i et stabilt og demokratisk Tyrkiet, som man kan samarbejde med. Men mediefriheden i landet er også under angreb med et højt antal fængslede journalister og lukning af uafhængige medier. Medlemmerne nævnte situationen i det sydøstlige Tyrkiet, den fortsatte fængsling af politikere og parlamentsmedlemmer– og HDP er anklaget for terrorstøtte og forbindelser til terrorbevægelsen PKK (Kurdistan Arbejderparti). Desuden er der sket fyringer af tusindvis af mennesker, herunder også ansatte ved universiteterne, som har deltaget i demonstrationer. Jeg er sådan set enig med Søren Søndergaard i, at Erdoğan forsøger at fremme sin egen politiske dagsorden ved at skabe en fortælling om en indre fjende, som AKP (Retfærdigheds- og Udviklingspartiet) så kan bruge til at polarisere befolkningen og fjerne fokus fra landets åbenlyst svækkede økonomi. Hvis HDP ved næste valg igen kommer over spærregrensen på 10 pct., vil det nok blive meget vanskeligt for et allerede svækket AKP at beholde magten.

Der bliver spurgt til Tyrkiets ageren i Nagorno-Karabakh. Jeg har svært ved at sige med sikkerhed, hvor mange syriske lejesoldater der befinder sig i Nagorno-Karabakh, og hvilken ideologisk overbevisning de har – om nogen. Jeg synes desværre, at det minder om den dybt bekymrende situation i Libyen. Det er nok noget, vi skal bore i i andre fora.

Det bliver endvidere spurgt til, om jeg er bekendt med, at Grækenland huser terrorister eller terrorgrupper. Jeg er overhovedet ikke bekendt med, at det skulle være tilfældet, og jeg har meget svært ved at forestille mig det. Der kan i hvert fald ikke være tale om grupper, som vi i EU anerkender som terrorgrupper.

Til sidst: Når jeg taler om dialog med Tyrkiet, er det i høj grad vedrørende muligheden for at få løst konflikten om boringerne i det østlige Middelhav – ikke alle de andre problemer. Bare så Søren Søndergaard er med på, hvad jeg taler om.

Alex Ahrendtsen: Tak for et ærligt og konkret svar vedrørende optagelsesforhandlingerne og ophøret af dem. Det leder mig videre til spørgsmålet om, hvad vi så skal gøre, når der forhåbentlig bliver et flertal i EU for at standse optagelsesforhandlingerne. Tyrkiet sidder egentlig kun med to trumfkort, mens EU sidder med resten. Det ene tyrkiske trumfkort er landets enormt store militær. Det andet er flygtningekortet, som Erdoğan i tide og utide trækker og truer med, og hver gang han gør det, bliver EU og især Tyskland bange, og så får han endnu flere penge. Men det kan man jo løse, og måden at løse det på er selvfølgelig at lave en investering i grænsebeskyttelse mellem Tyrkiet og de lande, der grænser op til EU-lande – simpelthen få lavet en ordening som den i Ungarn med hegn, politi og militær. Man kan desuden føre en "pushback"-politik ved at sende flåden ned for at beskytte Grækenland. På denne måde trækker man tænderne ud af Erdoğan, så han ikke har noget at forhandle med og ender med at fremstå som det, han dybest set er, nemlig en lille lommediktator i et land med en økonomi i laser. Er det en vej, regeringen vil forfølge? Det ville være klogt.

Søren Søndergaard: Man kan sige meget om Erdoğan, men dum er han i sagens natur ikke. Jeg kan huske, at vi for en del måneder siden havde en diskussion i Europaudvalget, da EU var meget fokuseret på, hvad han foretog sig i det østlige Middelhav. Jeg antydede, at det måske var en afledningsmanøvre. Og hvad er det, der sker nu? Erdoğan's problem er, at han har mistet flertallet og må klynge sig til magten. Kan han klynge sig til magten ved at få olie fra Middelhavet om 40-50 år? Næppe. Det er næppe det, der sikrer ham. Det, der sikrer ham, er, at han kan forbyde oppositionen i sit eget land. Han kan nedkæmpe dem, og han kan få penge fra EU. Det er det, der giver noget. Så han har optrappet konflikten i det østlige Middelhav, hvorefter EU kaster sig over den. Men det, han gør nu, er at nedtrappe konflikten, og så er spørgsmålet, om EU kan gennemskue hvorfor. Eller om man hopper på den. Vi kan så konstatere, at Sverige ikke er hoppet på den, og så vidt jeg forstår på ministeren, er Danmark heller ikke hoppet på den. Men den engelsksprogede tyrkiske avis Daily Sabah – som jeg skal erkende er regimets avis og derfor ganske vist ikke ekstremt troværdig – skrev i går, at EU er stoppet med at føje personer i Tyrkiet til sanktionslisten. På samme måde udtaler en EU-diplomat til Reuters, at man ikke længere taler om sanktioner mod Tyrkiet. Altså på grund af forbedringerne i dialogen om konflikten i det østlige Middelhav.

Det bringer mig så til det næste punkt, som I skal forberede på mandag [forberedelse af Det Europæiske Råd]. På dagsordenen for mødet den 9. marts står der klart og tydeligt, at EU's udenrigsre-

præsident og Kommissionen vil afgive rapport over forholdet mellem EU og Tyrkiet forud for mødet. Her sagde ministeren så, at det ikke ville ske alligevel. Ser man så på dagsordenen fra den 16. marts, er punktet helt forsvundet; der står intet om Tyrkiet længere. Så må man jo spørge, hvad der foregår. Er det virkelig sådan, at man er hoppet på Erdoğan's trick med at lave lidt larm, ligesom når en tryllekunstner får folk til at kigge det forkerte sted hen?

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fuldstændig klart sagt, at fængslingen af den tyrkiske politiker Selahattin Demirtaş er ulovlig, og at han skal løslades øjeblikkeligt. I nogle tilfælde siger menneskerettighedsdomstolen, at en retssag skal gå om, eller at der har været problemer i forbindelse med den. Her siger de, at han øjeblikkeligt skal løslades. Hvad har Tyrkiet så gjort? Intet. Demirtaş fik tredje flest stemmer ved præsidentvalget. Han sidder stadigvæk i fængsel. Som svar til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fabrikerede man bare nogle nye anklager. Derfor er det vigtigt, at regeringen både nu og senere på rådsmødet er fuldstændig klar i mælet om, at Danmark går ind for yderligere sanktioner mod Tyrkiet. Så kan vi efterfølgende diskutere, hvordan de skal udformes, og hvem de skal ramme, men Danmark *skal* gå ind for yderligere sanktioner. Folketinget har sådan set også besluttet ved resolution, at kursen over for Tyrkiet skal skærpes. Derfor er jeg også rigtig glad for, at ministeren nævner, at han vil overveje at gøre netop dette. Det er nok en god idé at følge Folketingets resolution. Ikke desto mindre har jeg behov for, at ministeren siger meget klart, at Danmark vil arbejde for sanktioner og ikke hopper på Erdoğan's tryllekunstnertrick. Ministeren bedes i øvrigt fortælle, om han også har hørt rygter om, at man i EU-systemet er faldet fuldstændig til patten hos Erdoğan.

Udenrigsministeren: Tyrkiet huser omtrent 3,6 millioner syriske flygtninge og millionvis af internt fordrevne. Det er det land i verden, der huser det højeste antal flygtninge fra den syriske borgerkrig. Opgaven med at hjælpe flygtningene i Tyrkiet uden at risikere, at de alle sammen begynder at bevæge sig mod Europa, tror jeg vi alle har en interesse i – for at sige det brutalt. Derfor er vi tilhængere af at sikre hjælpen målrettet mod de flygtninge, der er i Tyrkiet, og sikre, at de bliver hjulpet effektivt og forhåbentlig – som vi lige talte om – kan vende tilbage til Syrien med et håb om en fremtid, hvor de kan genopbygge deres land. Det mener jeg, Danmark og EU har en helt grundlæggende egeninteresse i. Når det så er sagt, mener jeg også, at vi må arbejde for at ændre Tyrkiet, efter den udvikling, landet har været under siden Erdoğan kom til magten.

Jeg synes også, at det er vigtigt at nuancere debatten lidt, for Alex Ahrendtsen taler om Tyrkiet som en enhed – men der er jo mange forskellige grupperinger i Tyrkiet. Der er folk, som tror på demokrati og menneskerettigheder. Der er folk, der arbejder ud fra principper om mediefrihed. Der er NGO'er og humanitære organisationer. Landet har traditionelt et stærkt civilsamfund. Vi må ikke svigte de mennesker, der kæmper for et mere europæisk Tyrkiet. Det er en balancegang, og vi har en interesse i et godt forhold til Tyrkiet på den lange strategiske bane.

Så til Søren Søndergaard, som refererer til sanktioner på grund af konflikten om boringerne i det sydøstlige Middelhav. Der er tale om målrettede sanktioner. De er for det første de mest effektive, men for det andet ønsker ingen at ramme den generelle befolkning. Man skal forsøge at ramme dem, der er ansvarlige for at bryde normer og regler. Vi vedtog jo EU's rammesanktionsregime mod Tyrkiet i november 2019, og indtil videre er to tyrkiske statsborgere kommet på sanktionslisten. Der har så ikke været enighed om i EU at vedtage yderligere sanktioner mod Tyrkiet, og det

kræver som bekendt enstemmighed. Men når vi taler om menneskerettighedssituationen, er Danmark jo åben for at se på, hvad der kan samles opbakning til. Men det kræver enstemmighed, hvis man skal kunne lave nye målrettede sanktioner. Jeg sagde også meget klart, at vi skal arbejde for en skærpet kurs over for Tyrkiet, herunder med sanktioner, hvis landet ikke skifter kurs. Det er det budskab, jeg vil bringe til udenrigsministermødet på mandag. I den forbindelse vil jeg undersøge, hvad den svenske regering har udtalt.

Alex Ahrendtsen: Jeg er godt klar over, at hele situationen i Tyrkiet er kompliceret. Men jeg synes ikke helt, at ministeren svarede på mit spørgsmål. Når jeg taler om Tyrkiet, taler jeg om Erdoğan Tyrkiet, for det er jo ham, der er den officielle repræsentant for Tyrkiet. Det er ham, der har sat sig totalt på magten i landet. Men jeg kan godt sige "Erdoğan Tyrkiet", hvis det er mere præcist. Erdoğan Tyrkiet bruger ganske klogt flygtningekortet i tide og utide, og de truer, og nogle gange åbner de også grænsen. Andre gange fylder de busser med flygtninge og kører dem til grænsen, hvorefter EU bliver bløde og medgørlige.

Hvad kan vi gøre for at fjerne hans trumfkort? Jo, vi kan sikre den ydre grænse til Tyrkiet, og i den forbindelse synes jeg, at man lader Grækenland fuldstændig i stikken. Det er et land, der er totalt i knæ økonomisk; alligevel kæmper de for at holde styr på de ydre grænser for os. Derfor vil det afgørende for os alle jo være, at sikre den ydre grænse, og det indebærer, at Danmark må gå forrest i EU og sige, at Erdoğan skal ikke have det trumfkort, der går ud på at kunne true med at sætte 3-4 mio. flygtninge i bevægelse mod Europa. Den eneste måde, man kan gøre det på, er ved at sætte et hegn op, som man har gjort i Ungarn, og så sende patruljebåde og krigsskibe ned til det østlige Middelhav for at afmontere Erdoğan's magt. Det er det, det handler om. Han er et magtmenneske, og – som Søren Søndergaard så rigtigt siger – han er ikke dum; han ved nøjagtigt, hvad han kan er i stand til. Han ser vores svaghed og udnytter den skånselsløst. Og jo mere han gør det, jo større opbakning får han i Tyrkiet.

P.t. er opbakningen til ham ganske vist dalende, og det skyldes jo den dårlige økonomiske situation. Men på et eller andet tidspunkt vil han gribe til flygtningekortet, fordi økonomien ikke kan bære, at der er så mange flygtninge. Og hvor vil han sende dem hen? Til Syrien? Nej, han vil sende dem mod os. Så helt ærligt, minister: Hvis man vil have en klog politik, så sørger man for at tage det trumfkort fra ham, som flygtningekortet udgør. Og det kræver, at man totalt afskærmer grænsen. Vil regeringen ikke gå forrest og forsøge at overtale sine kolleger i EU til, at det er det rigtige at gøre?

Søren Søndergaard: Jeg finder det jo meget vigtigt at skelne mellem Erdoğan og Tyrkiet. Ved det seneste valg, som Erdoğan deltog i, tabte han stort. Et af de steder, han tabte – selv om han forsøgte at sætte et omvalg i værk – var Istanbul, hvor en af udenrigsministerens partikammerater fra CHP (Det Republikanske Folkeparti), Ekrem İmamoğlu, blev valgt som overborgmester. Hvad har Erdoğan så gjort ved det? Han har fundet et udsagn på Facebook, ud fra hvilket han kunne anklage overborgmesteren for bl.a. at have fornærmet præsidenten, hvilket kan udløse en lang fængselsdom og et forbud mod at stille op ved næste valg – meget belejligt, idet han fremstår som en af de to mest sandsynlige kandidater for det socialdemokratiske parti i Tyrkiet. Putin – come on – det er fuldstændig det samme. Så derfor er det jo vigtigt at gøre noget.

Jeg anerkender, at ministeren omgås diplomater. Men ministeren er jo også politiker, og det med at Danmark er åben over for sanktioner – nej. Jeg vil have ministeren til at sige, at Danmark vil gå foran for at få indført sanktioner mod Tyrkiet. Vi er ikke ”åbne over for det” – vi vil gå foran. Og når ministeren kommer hjem fra rådsmøde – og i øvrigt, når statsministeren vender hjem fra DER-møde – så håber jeg, at vi får at høre, at regeringen har været fuldstændig krystalklar i mælet. Ikke bare, at man har været åben over for sanktioner, hvis andre har foreslået det, men at man er gået i spidsen. Det ville nemlig være i overensstemmelse med den vedtagelse, vi har truffet i Folketinget med et meget stort flertal.

Det med den ændrede dagsorden kan vi godt gemme til næste punkt, men det er jo bare interessant, at dagsordenen ændrer sig lige på dette område.

Udenrigsministeren: Først til Alex Ahrendtsen: Vi har styrket de ydre grænser siden 2015, hvor situationen var en helt anden. Og flygtningestrømmene er jo blevet langt mindre. Jeg vil bare understrege, at det er en klar prioritet for regeringen fortsat at styrke EU's ydre grænse. På den anden side har vi samtidig en interesse i, at de lidt over 3 mio. syriske flygtninge i Tyrkiet bliver hjulpet effektivt i det nærområde, som de af mange årsager er flygtet fra. Og naturligvis er det også, fordi vi ikke ønsker, at de foretager en folkevandring mod Europa og Danmark, men forhåbentlig får de så på et tidspunkt mulighed for at vende hjem til Syrien og genopbygge det.

Jeg er helt bevidst om de politiske udfordringer og ikke mindst de demokratiske udfordringer i Tyrkiet. Hvis Tyrkiet ikke ændrer kurs, er vi klar til sanktioner. Så vil vi skubbe på for det. Det vil kræve, at EU-landene er enige, men jeg finder det vigtigt, at vi sender klare signaler. Det vil være mit budskab på rådsmødet. Vi tager i den grad situationen i Tyrkiet alvorligt, men vi skal finde det mest effektive modsvar i forsøget på at fremme europæiske værdier.

3. Eventuelt

EU's globale menneskerettighedssanktionsregime

Udenrigsministeren: Jeg vil benytte lejligheden til at gøre udvalget opmærksom på, at der i forbindelse med rådsmødet ventes vedtaget en samlet pakke af sanktioner under EU's globale menneskerettighedssanktionsregime. Pakken er fremsat af EU's Fælles Udenrigstjeneste og udgør sammen med de nyligt vedtagne sanktioner vedrørende Aleksej Navalnyj en første samlet pakke af sanktioner under dette nye sanktionsregime. Der er dog tale om en geografisk balanceret pakke, som vil være målrettet aktører ansvarlige for alvorlige menneskerettighedskrænkelser fra et geografisk bredt udsnit af lande. Det er meget positivt, at samtlige EU-lande allerede er nået til enighed om denne første pakke. Det er et resultat, som jeg mener vi kan være godt tilfredse med.

Sanktioner mod Myanmars militær

Udenrigsministeren: Endelig vil jeg blot give en status over EU's reaktion på situationen i Myanmar. Som jeg nævnte for udvalget forud for rådsmødet i februar, har vi fra dansk side arbejdet aktivt for tiltag, som kan lægge pres på Myanmars militær. Det glæder mig derfor, at vi på rådsmødet forventer at vedtage konkrete målrettede sanktioner mod militærets top. Vi må desværre nok forvente, at den alvorlige situation og den voldelige udvikling i landet vil eskalere yderligere. Det er derfor vigtigt, at militærjuntaen bliver holdt ansvarlige for deres handlinger.

Udvalget havde ingen kommentarer til disse punkter.

4. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

L Punkt 3. Uformel videokonference for EU's europaministre den 23. marts 2021

EUU alm. del (20) – bilag 377 (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (20) – bilag 370 (fortrolig kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Alle punkter forelægges til orientering. Jeg forventer, at forberedelsen af mødet i Det Europæiske Råd den 25.-26. marts 2021 vil være hovedemnet for videokonferencen, men også Det Europæiske Semester og Konferencen om Europas Fremtid er på dagsordenen.

1. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 25.-26. marts 2021 (udkast til konklusioner)

– *Politisk drøftelse*

Videokonference 23/3-21 – almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 2)

Det Europæiske Råd 25-26/3-21 – bilag 3 (udkast til konklusioner)

Det Europæiske Råd 25-26/3-21 – bilag 2 (udkast til retningslinjer for konklusioner)

Det Europæiske Råd 25-26/3-21 – bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Forårstopmøderne i Det Europæiske Råd står normalt i økonomiens tegn. Men jeg forventer endnu en gang, at den europæiske covid-19-koordination bliver hovedfokus på topmødet.

Covid-19-situationen er fortsat meget alvorlig i Europa. Vaccineudrulningen er i gang, men arbejdet besværes af forsinkelser med leverancer og utilstrækkelig produktionskapacitet. Desuden truer nye virusmutationer med at sætte vores fremskridt over styr. Derfor skal kapaciteten forbedres nu – og det forventer jeg stort fokus på under topmødet.

Jeg forventer også fokus på anvendelsen af covid-19-certifikater med afsæt i Kommissionens forslag fra i onsdags om et europæisk coronapas – et såkaldt digitalt grønt certifikat. Certifikatet skal ligesom det danske coronapas dokumentere vaccination, test eller tidligere smitte. Kommissionens forslag skal gøre det lettere at rejse inden for EU- og Schengenområdet. Forslaget vil jeg i øvrigt vende tilbage til under punktet *Siden sidst*.

På den økonomiske dagsorden forventer jeg bevågenhed om EU's digitale omstilling, herunder en status over arbejdet med beskatning af den digitale økonomi. I den forbindelse kan jeg henvise til det brev om digital suverænitet, som statsministeren sammen med regeringscheferne fra Estland, Tyskland og Finland har sendt til kommissionsformanden, og som blev oversendt til udvalget den 2. marts. Fra dansk side finder vi det generelt vigtigt at styrke både det digitale og fysiske indre marked. På den måde styrkes EU's konkurrenceevne, og vi kommer stærkere ud af den økonomiske krise i kølvandet på covid-19.

Som vanligt vil Det Europæiske Råd endvidere drøfte EU's eksterne relationer – først situationen i det østlige Middelhav, som Det Europæiske Råd senest drøftede i december. Udenrigsrepræsentanten og Kommissionen forventes forud for topmødet at præsentere en rapport om status over

forbindelserne mellem EU og Tyrkiet. Da jeg allerede har redegjort for Tyrkiet under forelæggelsen af rådsmødet for udenrigsanliggender, vil jeg ikke gentage det her.

Et andet vigtigt dagsordenspunkt på topmødet vil være EU's forhold til Rusland. Den drøftelse kommer i lyset af det aktuelt forværrede forhold til Rusland og den stigende bekymring for menneskerettighedssituationen i landet. Fra dansk side vil vi understrege vigtigheden af EU-enigheden bag de nylige sanktioner som en resolut reaktion på de uacceptable menneskerettighedskrænkelser.

Derudover vil vi lægge vægt på den transatlantiske koordination med den nye Biden-administration. Dialogen med Rusland er fortsat nødvendig. Det gælder f.eks. om klima, men også det internationale samarbejde om at bekæmpe den globale pandemi. Der er her ingen tvivl om, at Ruslands aktive vaccinediplomati også drives af bredere udenrigspolitiske interesser. Og det må vi forholde os til.

I forlængelse af Det Europæiske Råd vil der traditionen tro blive afholdt et eurotopmøde i inklusivt format. Jeg forventer, at eurotopmødet vil koncentrere sig om euroens internationale rolle med udgangspunkt i Kommissionens strategi for EU's strategiske autonomi på det økonomiske og finansielle område.

Alt i alt er der lagt op til et forårstopmøde med en tung og vigtig dagsorden. Fra regeringens side vil vi som altid gå aktivt ind i forhandlingerne og søge at fremme danske interesser mest muligt.

Søren Søndergaard: Vi har tidligere fået at vide, at der skulle være en diskussion om EU's relation til Tyrkiet på DER-mødet; men nu står der ingenting om det under punkt 3. Nu – lige pludselig – er det væk. Bare væk! Jeg skal bare have en forklaring på, om det kommer op til diskussion. Det er ikke for at genere nogen, men når man kan konstatere, at der fra et papir til det næste er et helt afsnit, der udgår, og det afsnit lige præcis handler om noget, vi i månedsvis har fået at vide skulle diskuteres på DER-mødet, bliver man altså nødt til at spørge hvorfor. Og hvis det er, fordi det er hemmeligt, så sig dog, at det er hemmeligt. Så skal jeg nok lade være med at spørge mere, men jeg sidder med to stykker papirer her, udgivet henholdsvis den 8. marts og den 15.-16. marts, og en af forskellene er altså bare, at afsnittet, der omhandler, at man skal have en generel diskussion om Tyrkiet, ikke længere er med. Hvad sker der?

Udenrigsministeren: Som jeg nævnte i min forelæggelse, er Tyrkiet stadig på dagsordenen. Jeg valgte blot ikke at genoptage diskussion fra vores punkt 2 på dagsordenen i dag. Hvis der er en forskel mellem notaterne fra den 8. marts og den 16. marts, som har skabt forvirring, så beklager jeg.

2. Det Europæiske Semester

– *Præsentation*

KOM (2020) 0746

Videokonference 23/3-21 – almindelige anliggender – bilag 1 (samlenotat side 4)

Udenrigsministeren: Formandskabet forventes at præsentere den årlige synteserapport om drøftelserne i de forskellige rådsformationer af Kommissionens vækstundersøgelse. Endvidere forventes information om det opdaterede roadmap for Det Europæiske semester i 2021. Rådet forventes endelig at viderebringe anbefalinger om euroområdet til Det Europæiske Råd.

Som jeg redegjorde for udvalget den 5. november 2020, er procedurerne under det europæiske semester er i 2021 tilpasset arbejdet med genopretningsfaciliteten. Det betyder, at landenes genopretningsplaner træder i stedet for de analyser og landespecifikke anbefalinger, der normalt udarbejdes.

Regeringen er grundlæggende positivt stemt over for processen vedrørende det europæiske semester og synteserapporten. Regeringen ønsker et effektivt europæisk semester, der fokuserer på at sikre sunde europæiske økonomier med høj beskæftigelse, bæredygtig vækst og økonomiske strukturer, som er stabile og robuste over for svage konjunkturer og kriser.

Regeringen støtter samtidig et stærkt øget fokus på bæredygtighed, herunder klimaudfordringer i det økonomiske samarbejde. Og vi støtter et økonomisk samarbejde i EU, der er socialt ansvarligt, og som fokuserer på at fremme inklusiv vækst og beskæftigelse, der kommer alle borgere til gode.

Anne Valentina Berthelsen: Jeg vil selvfølgelig rose regeringen for det ret stærke fokus på bæredygtighed og klima samt betydningen for den danske arbejdsmarkedsmodel. Socialistisk Folkeparti mener dog, at fair skattebetaling burde fremgå som noget centralt i semesteret. Er ministeren enig i dette, og vil man arbejde for, at det bliver en prioritet? Jeg bider mærke i, at strukturelle reformer nævnes som et værktøj, man kan bringe i anvendelse – hvad er regeringens holdning til det? Hvis man er åben over for det, er man så opmærksom på at arbejde for at få det balanceret, så der ikke bliver tale om hovedløs nedskæringspolitik? Det kunne vi nemlig godt være lidt bekymrede for. Kan ministeren sætte så mange ord som muligt på det?

Udenrigsministeren: Det er ikke nogen hemmelighed, at regeringen er optaget af retfærdig skattebetaling og af at sikre sund og fair skattekonkurrence. Det er dog vigtigt, at fokus holdes på høj beskæftigelse, bæredygtig vækst, social retfærdighed og en økonomisk struktur, som er stabil over for konjunkturer og kriser.

3. Konferencen om Europas Fremtid

– Status

KOM (2020) 0027

Videokonference 23/3-21 – almindelige anliggender – bilag 1 (sammenotat side 7)

Udenrigsministeren: Jeg forventer, at formandskabet vil give en kort orientering; der er som udgangspunkt ikke lagt op til en drøftelse.

Som jeg meddelte jer skriftligt i sidste uge, er Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen blevet enige om de overordnede rammer for konferencen. De er lagt fast i den fælles erklæring, som institutionerne underskrev i sidste uge.

Det er som bekendt ikke lykkedes at nå til enighed om at udpege én formand for den samlede konference. I stedet vil den blive ledet af et tredelt formandskab bestående af formændene for Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen. Formandskabet vil blive understøttet af en bestyrelse, som vil stå for den daglige tilrettelæggelse og afvikling af konferencen. Bestyrelsen vil være sammensat af medlemmer fra hver af de tre institutioner samt observatører fra COSAC og Regionsudvalget samt det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (ØSU).

Det er ikke nogen hemmelighed, at jeg gerne havde set en mere enkel model. Men der er tale om det muliges kunst, og jeg er glad for, at det endelig er lykkedes at nå til enighed. Jeg hæfter mig også ved, at det er lykkedes at sikre nationale parlamenter en plads i bestyrelsen gennem COSAC. Som I ved, er det noget, jeg har arbejdet benhårdt for. Det vil give jer mulighed for på tæt hold at følge arbejdet i konferencen. Men nationale parlamenter er også sikret pladser som deltagere i konferencen, hvor I aktivt kan spille ind i debatten. I den forbindelse er jeg fortsat meget interesseret i at høre jeres tanker om prioriteter og indspil til konferencen.

Med fælleserklæringen er vejen politisk banet for, at vi kan komme i gang med at planlægge konferencen. Men – som jeg før har nævnt – er der fortsat en række praktiske ting, som skal afklares. Det gælder for eksempel den konkrete dagsorden, den konkrete afvikling af konferencen og samspillet mellem borgerdialogerne og Kommissionens digitale platform. Alt dét skal bestyrelsen i de kommende uger træffe beslutninger om.

Jeg glæder mig til at komme i gang, både i Bruxelles og gennem borgerdebatter herhjemme. Jeg ser frem til at samarbejde tæt med Folketinget om debatterne – og selvfølgelig til en løbende dialog med jer om udviklingen undervejs.

Den fungerende formand: Til orientering har udvalget til formiddag holdt møde med de danske medlemmer af Europa-Parlamentet, hvor konferencen var på dagsordenen. Vi kunne fornemme, at det efterhånden begynder at haste med at få lagt rammerne, hvis Europa-Parlamentet og for den sags skyld borgerne skal involveres i debatten.

Søren Søndergaard: Frankrig har formandskabet i første halvår af 2022. Det forlyder, at konferencen skal være afsluttet under det franske formandskab, som varer til senest 1 år efter konferencens start til maj. Der er jo ingen mennesker, der tror på, at vi skaber en seriøs europæisk debat på blot 1 år. Det tror ministeren vel heller ikke på? Hvordan skal man vurdere det? Fint nok, hvis en Paris-

erklæring bliver et led i den franske præsident Emmanuel Macrons valgkamp, men det behøver vi andre vel ikke bruge kræfter på?

Udenrigsministeren: Oprindeligt håbede man vist at have indledt konferencen på Europa-dagen den 9. maj 2020, og at den skulle vare 2 år. Europa har gennemlevet store forandringer i forbindelse med, at Storbritannien har forladt fællesskabet. Borgerne efterspørger med rette et aktivt EU, som kan tage sig klimaforandringer, migration og Europas rolle i verden. I lyset heraf er der god grund til at få debatteret EU's fremtid. Men nej – jeg tror heller ikke på, at det kan nås på et år. Slet ikke. Det er en diskussion, der vil fortsætte, men som på en eller anden måde må kickstartes. Jo mere vi kan inddrage borgerne, jo mere diskussion vi kan have omkring, hvordan vi får et Europa, der leverer til gavn for borgerne, des bedre. Men jeg gør mig ingen illusioner om, at en enkelt konference vil besvare alle de spørgsmål. Der skal i øvrigt nok komme alle mulige praktiske udfordringer; f.eks. er covid-19 her stadig, og muligheden for at organisere borgermøder er foreløbig begrænset. Vi må derfor have realistiske forventninger til, hvad der kan komme ud af konferencen. Men det er godt, at der bliver taget fat på diskussionen.

- L 4. Henstilling med henblik på Rådets afgørelse om bemyndigelse til at indlede forhandlinger om en aftale mellem Den Europæiske Union og Island, Norge og Liechtenstein om EØS-EFTA staternes fremtidige finansielle bidrag til økonomisk og social samhørighed i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde**
- Tidlig forelæggelse*
- KOM (2021) 0022
- Videokonference 23/3-21 – almindelige anliggender – bilag 2 (fortroligt samlenotat)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

5. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Siden sidst

a) Kommissionens forslag til et digitalt grønt certifikat

KOM (2021) 0130

EU-note (20) – E 29 (EU-nyt af 18/3-21 om et europæisk coronapas)

Udenrigsministeren: Under dette punkt vil jeg orientere om Kommissionens forslag til et europæisk coronapas – det såkaldte "digitale grønne certifikat". Sagen vil blive forelagt udvalget som forhandlingsoplæg på et senere tidspunkt.

Forslaget går kort sagt ud på, at vi laver en fælles kobling mellem nationale coronapas og sikrer gensidig anerkendelse på tværs af EU.

Vi har fra regeringens side presset på for, at arbejdet sættes i gang i EU, så jeg hilser Kommissionens forslag meget velkomment. Det kan blive et vigtigt værktøj til en gradvis og sundhedsmæssig sikker genåbning for rejser i Europa.

Forslaget blev fremlagt i onsdags, og vi er nu ved at studere det nærmere. Derefter vil udvalget selvsagt modtage et grund- og nærhedsnotat, ligesom udvalget vil få lejlighed til at drøfte sagen i detaljer på et senere tidspunkt. Jeg håber, at vi hurtigt kan få afsluttet forhandlingerne, så det europæiske coronapas kan blive brugt til, hvad jeg håber bliver en både solrig og covid-19-sikker sommerferie.

Anne Valentina Berthelsen: Kan regeringen allerede på nuværende tidspunkt redegøre for sin holdning til forslaget, og vil ministeren i givet fald sætte lidt ord på det?

I øvrigt af ren nysgerrighed: Har man en fornemmelse af, hvordan nyheden om statsministerens besøg i Israel er blevet modtaget af de øvrige EU-medlemslande?

Søren Søndergaard: Ved ministeren, hvorfor det skal hedde et "grønt" pas? Er det efter Gaddafis grønne bog?

Udenrigsministeren: Farven grøn henviser vist til trafiklysets grønne lampe, som giver fri bane til at træde ud på fodgængerfeltet. Vi vurderer forslaget som værende meget positivt, men vil gerne studere alle detaljerne. Det er vigtigt, at vi på en sundhedsmæssig forsvarlig og sikker måde kan begynde at bevæge os over grænserne, når vi får udrullet vacciner og kan registrerer eventuel immunitet, samt at folk kan dokumentere negative testresultater. Alle tre typer oplysninger er vigtige at have i et coronapas, så det er kompatibelt og sikkert, og man kan bruge det over grænserne. Det støtter vi, og vi har presset på for det. Jeg er glad for, at man nu er kommet med et udspil fra Kommissionens side, og vi vil selvfølgelig deltage meget aktivt i forhandlingerne i Rådet. Nu skal Rådet, Kommissionen og Europa-Parlamentet blive enige. Jeg håber, det kan nås inden for tidsplanen. Det skulle ifølge Kommissionen ligge klar inden den 1. juni, så der er ikke meget tid, for det skal også leve op til alle standarder om bl.a. persondatabeskyttelse.

Så spørger Anne Valentina Berthelsen til statsministerens rejse til Israel. Alle er vel klar over, at vi mangler vaccineproduktionskapacitet samt tidlig og hurtig levering, så vi kan få udrullet vaccinati-

nen. Og man må man bare sige, at der ikke er doser nok i EU til at få åbnet vores samfund og få beskyttet vores befolkning. Den situation vil vi bare ikke stå i fremover. Det er en vigtig prioritet for regeringen, og derfor søger vi samarbejde med alle de parter, som vi deler interesser med. Allerede fra starten af covid-19-pandemien har vi deltaget i en gruppe af first mover-lande sammen med bl.a. Australien, New Zealand, Israel, Østrig og Norge. Israel er et af de lande i verden, som er allerlængst fremme med udrulningen af vacciner, og israelerne har fået glimt af den normalitet og hverdagsliv, som alle er desperate for at få tilbage.

Vi afsøger i øvrigt alle muligheder for samarbejde. Jeg havde selv møde med kommissær Thierry Breton i går, som er leder af den taskforce, der skal kigge på vaccineproduktion og flaskehalse, og hvordan kan vi få det til at fungere mere effektivt på både kort, mellemlang og lang sigt. Han kunne bekræfte det helt naturlige i, at de enkelte lande søger alle de samarbejder, de kan, både i og uden for Europa. Fra dansk side støtter vi varmt, at Kommissionen gør alt, den kan for at få vaccineproduktionen op og for at styrke muligheden for at udvikle og tilpasse vacciner mod nye mutationer, for revaccinationer og for at booste kapaciteten. For ét er, at vi på et tidspunkt har fået vaccineret vores egen befolkning i Danmark og Europa, men vi skal også vaccinere vores nærområder og resten af verden, før vi for alvor er ude af krisen. Her tror jeg virkelig ikke, at der kan gøres for meget, men snarere for lidt.

Jan E. Jørgensen: Jeg vil også spørge til rejsen til Israel, hvis formål for nogen ikke står lysende klart, tror jeg. Forhåbentlig gør det for statsministeren selv, men det kan være, at vi bliver klogere på et tidspunkt. Hvad synes udenrigsministeren om de udtalelser, der er kommet fra vores tætte allierede, Østrigs kansler Sebastian Kurz, som i forholdsvis hårde vendinger har beskyldt Danmark og andre for at hamstre vacciner på bekostning af bl.a. Østrig? Det viste sig imidlertid, at det var hans egen embedsmand, der havde sovet i timen. Den pågældende er vist siden blevet fyret. Men er det sådan, man opfører sig over for sine venner?

Udenrigsministeren: Vi kan ikke gå yderligere ind i diskussionen om Israel-besøg. Jeg tror, at det er vigtigt for enhver regering at gøre alt, hvad den kan for at afsøge mulighederne for at øge produktionskapacitet, udvikling af vacciner mod nye mutationer og revaccinering af befolkninger – sikre, at man tænker på forkant, så vi kan håndtere en sundhedskrise, der muligvis trækker ud i de kommende år og bliver noget, vi skal leve med. I denne covid-19-tid har det været en evig kamp om at være på forkant med udviklingen, holde pandemien i ave og undgå store samfundsskadelige virkninger. Vi har fra dansk side fuldt og helt støttet fordelingen af vacciner i EU i tråd med den såkaldte "pro rata"-fordelingsmekanisme, som vi er blevet enige om på europæisk plan. Kritikken fra Østrig og andre er derimod rettet mod det såkaldte "basarsystem" for fordeling af overskydende vacciner. Udgangspunktet er, at det er op til de enkelte medlemslande, om de vil udnytte deres pro rata-fordeling af vacciner til fulde. Nogle lande har udnyttet kvoten fuldt ud, heriblandt Danmark. Andre har valgt andre strategier og kun købt en andel af deres kvote af en bestemt vaccine. Det er jo landenes eget frie valg. I EU er vi så blevet enige om, at overskuddet af vacciner, som er resultatet af, at ikke alle medlemslande ønsker at udnytte den fulde pro rata-fordeling, placeres i en pulje, hvor de resterende medlemslande får mulighed for at byde ind. Det sikrer, at vi i EU udnytter samtlige købsoptioner på vaccinerne. På den måde har vi kunnet byde ind og sikre vores andel af de vacciner, som andre lande ikke har villet bruge deres optioner på. Det er et helt transparent og fuldstændigt klart system, som alle 27 lande kunne enes om. Jeg mener således ikke, at der er

hold i kritikken. Det er den rigtige måde at gøre det på. Landene er jo ikke tvunget til at tage imod deres pro rata-fordelinger, og det er helt fair, at andre kan byde ind.

Jan E. Jørgensen: Det var ikke helt svar på det, jeg spurgte om. Jeg spurgte, hvordan ministeren forholder sig til den kritik, der er kommet. Jeg er med på, at ministeren er uenig, men hvad siger ministeren til, at kansler Kurz kritiserer Danmark i så forholdsvis barske vendinger om noget, de åbenbart i øvrigt ikke har så meget hold i virkeligheden.

Angående statsministerens rejse til Israel: Vi støtter selvfølgelig, at man gør alt, hvad man kan, for at sikre så mange vacciner som muligt. Men Israel har ikke rigtig udviklet eller produceret vacciner. De vacciner, Israel bruger, er primært udviklet og produceret i EU. Man har fået vaccineret en masse israelere som led i en byttehandel, hvor man har udvekslet sundhedsdata med BioNTech-Pfizer. Det har været en del af handelen, at den israelske befolkning blev slags forsøgskaniner, hvilket måske kan være meget fint, men nok ikke noget, man var kommet igennem med i Danmark.

Hvad var det nøjere formål med rejsen, og hvad kommer der ud af den? Hvorfor har man ikke i stedet afsøgt, om man måske kunne producere vacciner i Danmark, som vi nu har set på det seneste med drøftelserne med Bavarian Nordic? Det er mere oplagt. Det ville måske være lidt smartere at tage ministerbilen og køre til Bavarian Nordic fremfor at sætte sig i et fly til Israel og skulle i karantæne i flere dage bagefter.

Udenrigsministeren: De to ting står vel ikke i modsætning til hinanden. Jeg tror, at vi skal afsøge alle muligheder for både at forøge vaccineudvikling og produktionskapacitet. Og vi skal have opfyldt ambitionen om at få vaccineret vores nærområder og resten af verden. Så sent som i går var jeg vært for kommissær Breton, lederen af den taskforce, der undersøger muligheder for vaccineproduktionskapacitet, vaccineudvikling og forsyningskæder i Europa. Vi havde en konstruktiv drøftelse, og kommissæren fandt det naturligt, at vi afsøger samarbejdsmuligheder med nogle af dem, der er langt fremme med vaccineudrulningen. Der er bl.a. aftalt en fond mellem Israel, Danmark og Østrig om vaccineproduktionskapacitet og vaccineudvikling. Israel er kendt som et samfund med fremragende forskning og innovation, og også af den grund er landet vigtigt for Danmark at samarbejde med.

Jan E. Jørgensen: Jeg bliver ved med at spørge, indtil jeg får et svar. Hvad synes du om den kritik, som Sebastian Kurz har rejst mod Danmark? Det var det ene. Nu fik jeg så en lille smule svar på, hvad der kom ud af rejsen til Israel. Der er blevet lavet en fond. Det er fint med en fond, men fører den fond så til, at der kommer flere vacciner, og i givet fald hvornår?

Udenrigsministeren: Jeg tror, at jeg redegjorde meget klart for regeringens holdning til den kritik, der har været fremsat, bl.a. af Østrig, af vaccinefordelingen i EU. Den kritik er vi ikke enige i. Der er tale om et transparent system, som er godkendt af alle EU-lande. Hvis man giver afkald på nogle pro rata-kvoter af vacciner, er det naturligt, at andre lande kan byde ind på dem. Det er vores synspunkt.

Jan E. Jørgensen: Ja, ministeren sagde i første runde, at regeringen ikke var enig i kritikken. Det ville også have været overraskende. Men hvad synes ministeren om, at en tæt samarbejdspartner,

som man lige har lavet en fond sammen med og er rejst til Israel sammen med og står skulder ved skulder med, få dage efter falder én i ryggen og kommer med en grundløs kritik?

Det andet spørgsmål er om fonden: Kommer der nogle konkrete resultater ud af det? Får vi flere vacciner? Venstre er helt enige i, at vi skal have vaccineret så mange som muligt så hurtigt som muligt. Det kan der ikke være to meninger om. Men fører denne fond til det, og i givet fald hvornår?

Udenrigsministeren: Som jeg nævnte før, er vi ikke enige i kritikken. Enhver har ret til at kritisere og have et andet synspunkt. Vi synes, at det er ret klart og godt system, vi har i EU med henblik på fordeling af vacciner. Det er noget, som Østrig selv har været med til at vedtage. Det er min kommentar til det.

Hvad angår fonden, er der tale om et samarbejde, der sigter mod at udvide vaccineproduktionskapaciteten og vaccineudviklingen. Vi kommer jo nok til at stå i en situation, hvor får behov for re-vaccinering af befolkningerne, men vi får under alle omstændigheder behov for at kunne vaccinere resten af verden. Og det kan vi slet ikke endnu – heller ikke til sommer, hvor vi forhåbentlig har fået vaccineret befolkningerne i Europa. Vi afsøger i den forbindelse alle muligheder for samarbejde med vores partnerlande som supplement til, hvad vi gør i EU. Man kan jo ikke sige nøjagtigt, hvad resultatet bliver i sidste ende.

Punkt 4. Handelspolitisk redegørelse

Udenrigsministeren: Det er kun få uger siden, jeg var her – den 25. februar – for at forelægge dagsordenen for handelsministermødet den 2. marts 2021. Ved den lejlighed orienterede jeg om de seneste udviklinger på det handelspolitiske område. Desuden havde vi for nylig – den 4. marts – samråd i udvalget om EU-Mercosur-handelsaftalen. Derfor vil jeg i dag se frem mod forventningerne til EU's handelspolitik i 2021 med udgangspunkt i ministerdrøftelsen om EU's ny handelspolitiske strategi den 2. marts.

Som jeg tidligere har redegjort for, har strategien en tredelt målsætning om, at EU's handelspolitik skal være åben, bæredygtig og offensiv. Det er der i overskrift bred støtte til blandt medlemslandene – men dog forventelige forskelle i tilgangen til og i forståelsen af. Det er ikke nyt, at nogle medlemslande ønsker, at EU skal nå målet om strategisk autonomi på det handelspolitiske område ved at udvide sin defensive værktøjskasse og begrænse adgangen til det europæiske marked.

Andre, herunder Danmark, lægger mere vægt på åbenhed og den offensive handelspolitiske dagsorden som afgørende for fortsat europæisk velstand.

Det interessante er, at der bag uenigheden ligger et fælles ønske om, at EU skal træde mere i karakter. Kinas fremmarch, USA's nye rolle på den globale scene, klimaudfordringen og covid-19 har vist, at vi som europæere er nødt til at tage teten med hensyn til vores udvikling – også på det handelspolitiske område. Derfor drejer det sig efter min opfattelse ikke om "enten-eller", men om "både-og". Vi skal både have åbne markeder og stærke globale værdikæder og være modstandsdygtige og i stand til at beskytte os mod misbrug.

Det er meget positivt, at den ny handelspolitiske strategi sætter fokus på fremme af europæiske værdier og standarder vedrørende miljø, klima og arbejdstagerrettigheder. Både fordi det er med til at skabe bedre liv og udbrede fordelene ved international handel til flere, og fordi det giver vores virksomheder mere lige konkurrencevilkår.

Samtidig er det dog værd at bemærke, at en del ministre udtrykte bekymring for, at handelspolitikken kan blive – om man vil – overlæst af målsætninger fra andre politikområder. At det kan blive sværere at indfri klassiske handelspolitiske målsætninger om nye markedsåbninger, når vi så eksplicit knytter handelsaftalerne til krav om klima eller arbejdstagerrettigheder. Og at dette – sat på spidsen – i værste fald kan have omkostninger for europæisk eksport og beskæftigelse i den vanskelige genopretning efter covid-19.

Der er ingen tvivl om, at handelspolitikken udgør en væsentlig komponent i den økonomiske genopretning. Anslået 25-35 pct. af den eksportafhængige beskæftigelse i Danmark er knyttet til handel med lande uden for EU, svarende til 200.000-250.000 job. For hele EU er tallet 35 millioner arbejdspladser med yderligere 16 millioner, der afhænger af udenlandske investeringer. Så når EU og regeringen bekender sig til en åben, fair og regelbaseret handel, drejer det sig ikke kun om idealisme, men også om økonomisk og politisk nødvendighed. Især fremover, hvor 85 pct. af den globale vækst vurderes at finde sted uden for EU, er det helt afgørende, at vi er tæt og godt forbundet med eksterne vækstkilder.

Hvor stærke bæredygtighedsbestemmelser en konkret handelsaftale kan bære, må afhænge af den konkrete sammenhæng. Aftalerne skal vurderes på deres indhold og egne kvaliteter. Her skal man – som vi har talt om flere gange – samtidig være realistisk om, at handelspolitikken ikke kan løse alle problemer. Vi kan ikke ensidigt pålægge handelsaftalerne ansvaret for at sikre, at internationale aftaler om miljø, klima og arbejdstagerforhold overholdes. Der skal også andre instrumenter til – ikke mindst tæt politisk dialog. Men handelsaftalerne kan give et bidrag til at påvirke vores partnerlande i en mere bæredygtig retning, og det tæller også.

Det fører mig videre til Kina og den principaftale om en bilateral investeringsaftale, som EU og Kina indgik kort før nytår. Den er en vigtig trædesten til at udligne konkurrencevilkårene for europæiske virksomheder på det kinesiske marked, især når den kombineres med andre instrumenter. I sidste ende er den dog kun en investeringsaftale, ikke et universalmiddel til at løse alle problemer med Kina. Aftalen fortjener en grundig drøftelse i udvalget, og det vil jeg vende tilbage til på et senere tidspunkt.

I denne omgang vil jeg blot helt kort sige, at Kina er en udfordrende partner, også på det handelspolitiske område. Der er brug for en målrettet og strategisk indsats, som trækker på en bred vifte af EU's handelspolitiske instrumenter. Og der, hvor vi ikke har de fornødne instrumenter til at varetage vores interesser effektivt, skal vi udvikle dem – uden samtidig at begrænse adgangen til vores marked unødigt.

Det er væsentligt for regeringen, at EU koordinerer tæt med ligesindede lande om den kinesiske udfordring. Kun sammen med andre kan vi løfte opgaven, og her spiller det transatlantiske fællesskab med USA en særlig rolle. Bedst er det naturligvis, hvis det kan ske inden for rammerne af WTO. I det lys er det meget positivt, at den nye handelspolitiske strategi lægger op til at styrke EU's i forvejen aktive indsats for en WTO-reform og til at anskue flere af de amerikanske kritikpunkter af organisationen på en mere pragmatisk og løsningsorienteret måde end før.

Vi må nok se i øjnene, at der er behov for en grundlæggende omkalfatring af WTO, hvis den effektivt skal indhegne Kina og sikre fair og bæredygtig handel med lige vilkår for alle. Samtidig kan vi se, at præsident Bidens fokus i første omgang er på amerikansk indenrigspolitik. Derfor kommer det til at tage tid – måske endda lang tid – før reformindsatsen i WTO for alvor kommer i omdrejninger og kan levere resultater. I mellemtiden skal vi i EU holde fast i vores værdier og prioriteter og glæde os over de fremskridt, vi kan opnå på kort sigt i det transatlantiske samarbejde. I den sammenhæng vil jeg særligt fremhæve aftalen mellem EU og USA om gensidig suspension – fra og med den 11. marts 2021 – af compensationstolden i de to Airbus-Boeing-sager i 4 måneder, mens parterne forhandler om en permanent løsning om fremtidig statslig støtte til flyproduktion. Tolden har længe været en sten i skoen i den bilaterale relation, og suspensionen lover godt for samarbejdet i 2021.

Til sidst vil jeg nævne Forum for fair og bæredygtig handelspolitik, som jeg nedsatte i 2019. Det har deltagelse af en bred kreds af danske handelspolitiske interessenter. Vi har haft flere gode debatter, men desværre har covid-19 givet en lavere intensitet, derved at vi ikke har kunnet mødes fysisk.

Nu hvor der igen er udsigt til, at vi forhåbentlig snart kan mødes, er der flere interessante ting på tegnebrættet for 2021, bl.a. et samarbejde med udvalget om en mulig konference om handelsaftalen med Mercosur. Desuden forventer jeg at sætte fokus på Afrika og på samarbejdsmuligheder med USA. På den front er der altså også lagt op til et handelspolitisk spændende 2021.

Hvis vi skal have en lang debat, foreslår jeg, at vi tager et opfølgende punkt på et senere møde i Europaudvalget, da der foregår andre møder i eftermiddag. Handelspolitikken fortjener tid og opmærksomhed. Så hermed et løfte om at vende tilbage, hvis vi ikke når det hele nu.

Den fungerende formand: Tak, minister. Det tilbud tager vi selvfølgelig imod, hvis det skulle blive aktuelt. Nu ser vi ad.

Søren Søndergaard: Er revisionen af betingelserne for EU's handelspolitik noget, man vil hente mandat til, og hvad er tidsrammen? Jeg er enig i, at vi gemmer den store diskussion til et andet tidspunkt.

Udenrigsministeren: Tak for at tage godt imod, at vi kan tage en drøftelse af de enkelte punkter. Vi ved ikke, hvornår den nye handelspolitiske strategi endelig vil ligge, men vi skal nok vende tilbage med en mere præcis tidsplan. Jeg tror ikke, at alt endnu er helt klart på den front. Vi har haft en første diskussion, som jeg nævnte tidligere, blandt EU's handelsministre, hvor jeg klart gav udtryk for de danske holdninger til sagen. Jeg har selv været vært ved et møde blandt ligesindede handelsministre fra Sverige, Holland, Tyskland osv. forud for mødet i EU handelsministerkredsen, hvor vi også har drøftet prioriteter. Jeg nævnte noget af det, som er vigtigt for mig, nemlig at vi får stærkere bæredygtighedskapitler ind i vores handelsaftaler vedrørende klima, miljø og arbejdstagerrettigheder. De er jo juridisk bindene og er underlagt tvistbilæggelse, og vi har haft diskussioner om, hvordan vi gør dem mere effektive, men det er igen en diskussion, som jeg synes, at vi skal vende tilbage til. Men det er klart mit mål.

Samtidig må vi erkende, at handelspolitikken ikke kan stå alene. Der er en række andre instrumenter, der skal supplere, når det gælder kampen for de værdier, f.eks. mod tvangsarbejde. Men handelspolitikken er et af de vigtige redskaber i værktøjskassen, og her skal EU spille en aktiv rolle rundt om i verden, ikke mindst over for Kina.

Jeg glæder mig til at vende tilbage til udvalget om de andre punkter ved en senere lejlighed.

Punkt 5. Orientering om generaladvokatens udtalelse i sag C-28/20, Airhelp

EU-note (20) – E 28 (EU-nyt af 18/3-21 om passagerrettigheder og strejker)

EUU alm. del (19) – bilag 707 (notat om afgivelse af indlæg i EU-Domstolens sag C- 28/20, Airhelp)

Transportministeren: Jeg vil i dag orientere om den præjudicielle sag C-28/20, Airhelp, der lige nu verserer ved EU-Domstolen. Sagen blev forelagt for EU-domstolen den 21. januar 2020 som et præjudicielt spørgsmål om, hvorvidt en strejke, der sker som led i overenskomstforhandlinger, udgør en usædvanlig omstændighed efter flypassagerrettighedsforordningen.

Forordningen giver passagerer ret til kompensation fra et luftfartsselskab i tilfælde af aflysninger og lange forsinkelser, medmindre det skyldes usædvanlige omstændigheder. Det er også et krav, at aflysningen eller forsinkelsen ikke kunne være undgået, hvis luftfartsselskabet havde truffet rimelige forholdsregler.

Regering afgav skriftligt indlæg i sagen den 4. juni 2020. På baggrund af de øvrige skriftlige indlæg i sagen og sagens principielle karakter afgav regeringen også et mundtligt indlæg i forbindelse med den mundtlige forhandling den 16. december 2020.

Den 16. marts 2021 kom generaladvokaten med sit forslag til afgørelse i sagen. Domstolen kan lægge sig op ad generaladvokatens udtalelse, men er ikke bundet af den. Generaladvokaten har lagt op til, at en varslet strejke blandt flypiloter, som er lovligt iværksat, skal betragtes som en usædvanlig omstændighed. Omfanget af den specifikke strejke har i den forbindelse også betydning. Generaladvokaten bemærker dog, at et luftfartsselskab er forpligtet til at træffe rimelige foranstaltninger for at undgå, at passagererne rammes af aflysninger og lange forsinkelser. Det er umiddelbart i overensstemmelse med det danske synspunkt, men hvilken betydning det vil have i konkrete sager, vil fortsat skulle afgøres fra sag til sag.

EU-Domstolen forventes at afsige endelig dom allerede på tirsdag den 23. marts 2021, og det er derfor, jeg orienterer om sagen i dag.

Udvalget havde ingen kommentarer til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 13.55.